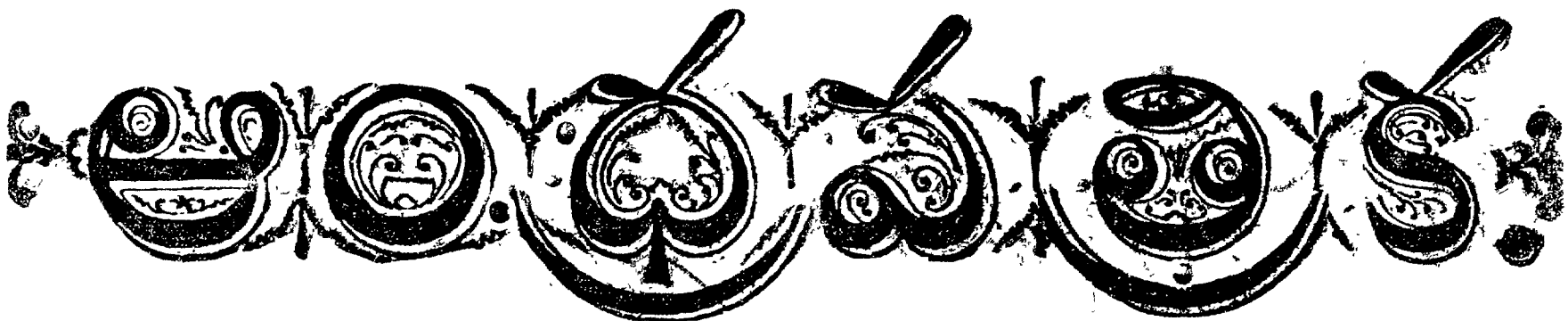

Register No. M. III8.

Post Box No. 212.

వి. ది. వ. కె. క. 1-4-1-1-1
Telephone No. 544.

౩౦౯౩౯ ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 11 } చెన్నపట్టణము 1924 వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 8-వ తేది మంగళవారము } No. 6
సంపుటము ౧౧ } శ్రీ రక్తాక్షినామ సంపత్సదము, వైత్రమాన శుద్ధ చవతి ౪. } సంచిక ౬

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేల యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంధభాష తీసి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవంటిది

తలనొప్పిల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
శరీరపు నొప్పుల బారదోలును, పోట్లగొట్టును,
బెజుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
తగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును దుడ్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చక్కనిడబ్బితో నహా సీసా 1-కర్ప 0-10-0; డజన్ 1-కర్ప 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబుళెటివీధి మదరాసు.

అర్జును చిన్నదియైనను లేక పెద్దదియైనను మిక్కిలి శ్రద్ధతో చేయబడును

పట్టెలుతీర్చిన డ్రైమండుగాజులు

8 నుండి 7 వరకులలో తయారగును జత 1 కి చేవారము ౪ వా మజారి రు. 0.

బోలు చేతిగొలుసులు

4 నుండి 8 వరకులలో తయారు చేయవచ్చును. తయారునహా మజారి జత 1 కి రు. 14

గెట్టిగొలుసులు

5 నుండి 10 వరకుల వరకు తయారు చేయవచ్చును జత 1 కి మజారి రు. 10, 15 వరకు గలదు.

172 ఫుటులగుల అంకమైన మా క్యాటలాగు 1 కి ధర రు. 1-0.

(5) డిమ్మిడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి కంపెనీ, నూరున రైతులు, చైనాబజారులో, మదరాసు.

అనేకములగు బంగారుపతకములను పొంది పొగడగొందిన

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి

వేగు మందులు వివిధ కలరా మందులు

అనేక వేల జనులను మృత్యువువారనుండి కాపాడినవి

సెల్లు రు. 2-2-0 లు, రు. 1-2-0 లు.

ప్యాంగు, పోస్టేజి ఖర్చులు ప్రత్యేకము. క్యాటలాగులు ఉచితము.

సకలవిధ వ్యాధులకును అయిదేద డివ్యావధము లిందుగలవు.

తంజివిలాసము: } వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి

పండిట్, మదరాసు. } ఆయుర్వేదాశ్రమం

41, అచారప్పకవిధి, బార్డిటవుక్, మదరాసు.

పజుట్టు: } బాబా కరిపెని, చైనాబజారువిధి, జి. టి, మదరాసు.

స్వస్తిపార్శ్వ వైద్యవిధి, తరువల్లి క్షేత్ర, మదరాసు.

వెల్లింగటన్ సినిమా

5-4-24 శనివారము నుండి 11-4-24 తేది శుక్రవారము వరకు

సా. 6-15 గంట (తొలిసారి) రెండవ ప్రదర్శనము. రాత్రి 9-30

శని, ఆదివారములందు 8-15 గంటలవరకు

యూనికల్ స్టూడియోస్.

ది ఫాన్ మే ఫార్మన్

విల్లియం డెస్సాండు అను ఆయన భార్యకరమైన పోరా

ము, కీర్తి అద్భుతము ఇన్ను శివ అన్యధ్యురములు.

9, 10, 11, 12 ఉపభలా కడవటివారము; 8 భాగములు;

యూనికల్ స్టూడియోస్ వాడునలో న్యూనుసూడ చూడబడును.

కావలెను:

ప్రతి చోట నూ క్యాటలాగ్లను విక్ర

యించుటకు ఏజంట్లు కావలెను మిక్కిలి లా

భకరమైన వ్యాపారము. దరఖాస్తు పంపిన

ప్రవర్తులు తెలుపబడును.

Rajvaid Sri Ramandasji Kaviraj

152 Harrison Road, Calcutta

ఎలక్ట్రిక్ పాకెట్టు లావు

పూర్తిపెట్టు 1 కి 2-4-0

చేరు 1 కి 0-120

బజ్జీ 1 కి 0-6-0

సిక్ లైట్లు ఫ్రిజ్ లావు 1 కి 1-8-0

పారివాడి, ప్రొ-న ప్రూ, లెం-లె.

చెరుకురార్లు డజను-1 కి 0-12-0

మినియోలి క్లిక్ స్టోర్సు

రెండు, చిహ్నబజారులో

మదరాసు.

ప్రకటన

నేనున్న యెల్లూరగ్రామ కాపురస్తులు రాజశ్రీ, నున్నా నాగేశ్వరరావు 2 నున్నా మల్లికార్జునుడు, 3 నున్నా గంగరాజు, 4 నున్నా చెండ్రశేఖరం, 5 నున్నా భీమరాజు, 6 కొండూరి నారాయణరావుగారున్న కలసి మోతే నరసింహరావు పవరుపేటకొట్టు అనేపేరుతోనా పెట్టుబడితో కిర్యానాయులు వగయిరా ఆయిక్కు వ్యాపారమున్నా అపరదనుసులు సహిష్ణు వ్యాపారమున్నా దీనినాము నగరు వ్యాపారం ది 31-3-24 సం॥ తేదీనుండి నిలిపివేయడమైనది గనుక సదరు ఫరములకు యివ్వవలసినబాకీలు నాకుమాత్రమే చెల్లించవలెను యీ సంగతి సదరు ఫరం తో వ్యాపారంచేసిన వారందరు గమనించు కోరుచున్నాను.

మోతే నరసింహరావు

జమీందారు, విస్సన్నపేట ఆండ్ సుందెపల్లి యెట్టేట్టు.

ప్రకటన

కృష్ణాజిల్లా భీమవరం తాలూకా భీమవరం గ్రామంలో లేటు వేలూ సరసింహం గారికి యిట్లు స్థలము భూములు వున్నవి. ఆయన అంతరించిన సదరాఫీ ఆయన భార్య ఆయన మామమ్మగారికి వారసత్వంగా సంక్రమించినది. ఆయన పోయే సరికి వారి కుటుంబమునకు యే విధములైన దణములున్ను లేవు. సదా ఆస్తియిండు, నూరమ్మగారికి దీనిక కాలంలో అనుభవించుటకు వాట్లగుటగాని యేవిధములైన అన్యాయకారములు చేయుటకు వాట్లకలేదు. అట్టిస్థితిలో వేలూ అంతరించిన భార్య పోయే వెదవరసింహంగార్ల ప్రోత్సాహంతో ఆయన వివిధముల అధికారమున్ను అవసరమున్ను లేదే వాంతులై వాయొక్కయు నా సోదరులయొక్కయు వాట్లకు భంగము గలగజేయు దుర్మార్గముతో సదరాఫీ తణఖాలు క్రయములు వగైరా అన్యాయకారములు ఆయన చేయుచున్నట్లు తెలియించింది. సదరు అన్యాయకారములు నా వగైరా వాట్లను బాధించలేవు. తణఖాలు, క్రయములు, వగైరాలు పొందిన వారు ఏదేవోవుదని యిందుముందుగా తెలియపర్చడమైనది.

భీమవరం 12-3-24

వేలూరి వెంకట్రామయ్య.

పాలకొల్లు మునిసిపాలిటీ

ప్రకటన

1920 సం॥ మద్రాసు ఛాన్స్లానింగు ఆక్టు VII యొక్క షెక్షను 9 ననుసరించి పాలకొల్లు మునిసిపల్ కౌన్సిలువారు ది 28-3-1924 తేదీని నెం 451 రు రిజల్యూషనులో, పాలకొల్లు మునిసిపల్ సరిహద్దులలోయున్న యాదిగువ సుదహరించిన సర్వేనెంబర్లభూమి పట్టణాభివృద్ధి నిమిత్తము టీసికొనబడునని తీర్మానించినారని యిందు మూలముగా ప్రచురపరచడమైనది.

- 1. సర్వేనెంబరు 60
2. ,, 162
3. ,, 56 బత్తాయిలోట మినహా
4. ,, 409

యీ విషయమై యేమైన సలహాలుగాని ఆక్షేపణలుగాని వున్నయెడల యీ నోటీసు తేదీ లగాయతు 30 దినములలోగా మునిసిపల్ చైరు మనుగానికి తెలియపరచుకోవలెను.

పైన వివరించిన భూములకు ప్లానులు ఆఫీసు టయుములో మునిసిపల్ ఆఫీసుకువచ్చి చూచుకొనవచ్చును.

బి. వి. శ్రీనివాసరావు

చైర్మన్ 24-24

మైసూరు నూతనశాసనసభ

ప్రథమసమావేశము

దివాన్ ప్రారంభోపన్యాసము

తెంగళూరు 4 ఏప్రిల్:—సంస్కరించబడిన మైసూరు శాసనసభ ఈ మధ్యాహ్నము తెంగళూరునందు సమావేశమయ్యెను. ఈదినమున సభాసభ్యుడగు మిర తామ్మన్నా సేనగారిచే నువపాదించబడిన ప్రార్థనల అభ్యుపసరణ జరుగించిరి. దాదాపు సభ్యులందరూ హాజరైరి. అధ్యక్షుడగు డి. బి. రెడ్డి (దివాన్) గారి యుపన్యాసమునందు ప్రతిపక్ష గ్యాలరీ క్రిందికి యుండిరి.

ప్రశ్నోత్తరములు

ఈదినము ప్రశ్నోత్తరముల సమయము తాత్కాలికముగా నుండెను. మద్రాసు సర్వేనుండి బయలుదేరుచున్నది. శ్రీరంగరాజుగారికి రింకను అప్పింట్టు కంట్రాక్టుగా సంస్థానమువారి యుద్ధోగమున నుండెననియు, ప్రస్తుత అధికారి నీతిని గమనించి వీరిని తిరిగి జంపివేయు విషయమున ప్రభుత్వమువారి తాళింపుకొరకు యిది యు ప్రశ్నించినది. సంస్థానమున వీరియను సర్వేను దాటకు మిల్కగణము గారి సాక్ష్యమున గైకొనుటకు, ప్రీవీకౌన్సిలువారు నిరాకరించిన విషయమున ప్రభుత్వమువారు గమనించిరా? అతడు తనసాక్ష్యము నందు దెలిపిన విషయములకును అతని ప్రకటనయు పరస్పర వ్యతిరేకముగ నుండెనని ప్రీవీకౌన్సిలువారు దెలిపిరి. ఈవిషయమున ప్రభుత్వము వారేమైన చర్యచేసికొనెదరా యనియు మరెముక ప్రశ్న యడుగబడినది. మొదటి ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరము సగుచు ప్రశ్నంగ రాజు ముగారిని, కంట్రాక్టునందు దెలిపినట్లు నిర్ణీతకాలము ముగియక ప్రారంభమై తిరిగి జంపివేయుటకు వీలులేదనియు, ఇందెన ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరము సగుచు వీరియను సర్వేను విషయమున సెట్టిచర్య చేసికొనవలసినదియు ప్రభుత్వమువారి తాళింపుచున్నారనియు ప్రభుత్వసభ్యులు దెలిపిరి.

కాంగ్రెసునాయకులపై నిషేధము

మాదవరకొత్త కాంగ్రెసుకు సంబంధించినది. సర్వేకేసు స్థానముల కర్మచరములతో బోధము వున్నకొనమని కాంగ్రెసువారు దెలిపిన విషయమున ప్రభుత్వమువారు గమనించిరా? అట్లయినచో కండిరిమిశ్ (అలవాటు) మొదలగు నుత్తరసిద్ధి నాయకుల రాజకీయముల గురించి ప్రసంగించవని పూచీనాగి నినది. (కె. ప్రా. కో. 144 సెక్షను) కండి నోటీసుల కొనగటకు కారణమేమి అని ఒక సభ్యుడడిగెను.

ప్రభుత్వమువారికి ప్రత్యుత్తరమునగుచు భారత సర్వేకే సంస్థానములగురించి బాటియమహా సభవారి యభిప్రాయములు తమకు దెలియదనియు, స్థానిక కాంగ్రెసు సంఘము వారు తమకంటేవరకర్మచరములపట్టి చూచినయెడల అది క్రమబద్ధక పునరుద్ధరణకొరకు మార్గమే చెందినదిగ తమకు బోధలేదనియు ప్రత్యుత్తరము సగుచు బడినది. కాంగ్రెసువారు తమకర్మచరమును అధికపునరుద్ధరణకు మార్గమే నియమితముగ చేసికొనెనను, ఆయాపరిస్థితులను బట్టి మేజిస్ట్రేటు 144 సెక్షను కండి నోటీసు కొనగటకు అధికారముగలదని ప్రభుత్వసభ్యులు నడిచెను. ప్రశ్నోత్తరములదాదాపు ఒకగంటనే పు పడినది. అంతకు పూర్వము, దివానుకు అభ్యుదయమున ఎ. ఆర్. డెర్బీషి. ఎస్. వి. సి. వి. ఇ. గారు ప్రస్తుత పరిస్థితుల వివరణతోకన మొదలగుచు దీర్ఘముగ నువసభించిరి.

అధ్యక్షుడు

అసభ్యులమున వారి క్రిందివిషయముల దెలిపిరి. సంస్థాన అధికారిని గురించి ప్రభుత్వమువారి కర్మచరకర్తతో తాళింపుచున్నాడు. కాని, ఈకార్యవర్గ వాయువులు పూర్తిగా రద్దీపోవుటచేత, దానివెనుకే వాయువ్య వర్ష వాయువులు అధికవృద్ధి కొనగటచేత, క్రిందటి వర్షముకంటే నీరసర పరిస్థితులు ఆకాశంకరముగా నుండెను. ఈ వర్షమున పరిపాలన మొరయో మిర కర్మచరము తో జరిపి, ఆయివ్యయముల సరిపుచ్చు యత్నించినను అకలికని దైవభులలవలన యుగు కృష్ణానదు విరగింపబడి ప్రభుత్వదాయమునకు భంగము గలగజేయు వని తోచుచున్నది. దానికి తోడు అయివ్యయ పటికయించు తలంపని కొన్ని పెద్ద పెద్దనూరకర్మచరములు తలపించెను.

దొంగులూరు నిలువ ఆదాయము

సమగ్రముగా దొంగ కాలమునుండియు, భారత పతనము

వారి కొనగటచేన దొంగలూరు ఆదాయమునందు నిలవయొన్న మొత్తములగురించి విచారించుచున్నాడు. ఈవ్యవహారము తిరివరకు సంక్రమింపకముగ జరుగుచుండెనని ప్రభుత్వమువారు సంతోషముతో దెలుపగలరు. భారత ప్రభుత్వమువారి విషయమున గానించు నిర్ణయము త్వరతోనే వెలువడిగలదు. గత మూడు సంవత్సర సంవత్సరముల నిలవ ఆదాయము తాలూకు రు రి లక్షలను ప్రభుత్వమువారు చెల్లించిరి. ఈ తాలూకు ప్రభుత్వమువారికి రాకచేసిన మొత్తముతో గూడ గలపి 18 లక్షలు ముట్టెను.

విద్య

విద్యాభివృద్ధిని గురించి దివానుగారిట్లు నడిచిరి. చాల ఎయిడెడు ప్రైవేట్ పాఠశాలలు ప్రభుత్వపాఠశాలలకు మార్పబడినది. గ్రామపాఠశాలల కొనర్చునూయియు మొత్త మధ్య ము సర్పబడినది. ఈ సహాయములకు అభ్యర్థముగానున్న గ్రామపాఠశాలలు కొంచెముగలవ (బోర్డు) కొనగతిగను. ఎస్. ఎస్. ఎల్. సి. ప్రిమును గురించి విచారించుటకు నియమించబడిన ఉపసంఘమువారి నివేదిక విచారించబడినది. ప్రాథమిక పాఠశాల భవనముల నిర్మాణము ఏర్పడుచున్నది. ఈ కార్యక్రమమున కిరెముగ నాచరణలో పెట్టుటకు విద్యాశాఖవారి తయారైనది.

ఈక్రొత్త సంస్కరణలను వికాసభావముతో నిర్వహించుటకు మందరమును బద్ధంబగుటయై యున్నాము. అధికారమును అధికారేతరులను కలసి వనితేసినచో సువిపాలనాశక్త్యులన మనము చాల కట్టిబిడ్డలని మైసూరుకు గౌరవము నొడగూర్చుదముగాక యని కోరుచున్నాను. (అ. కె. 1)

చాకులు-తాళములు

మంగళి కత్తులు.

అంధ్రసాహిత్యచేత వెలువడినది. తెలుసుకొని యెంతో భరణకావలసిన ప్రాయము. బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో గిమిటెడ్ కట్టర్స్ అండ్ లాక్ మేకర్స్ etc. పెద్దాపురం. (గోదావరిజిల్లా) తెలిగూటికి అత్రము: "ఇంద్రప్రస్థ" పెద్దాపురం

మదన కామేశ్వర లేవ్యము.

దుర్బలుల పాలిటి సంతేవి మేనాము, నిక్కాక కుక్క నవ్వుము, నిస్సర్తున, అతిమాత్రము, వీటిని హరించి మంచి బలమును, యావ్వనమును, కాంతిని, పిర్వకర్మని, సంతాపప్రాప్తిని కలిగించు వర్తనపాదము. 2 డబ్బీలను వాడును.

20 రులముల డబ్బీ రు 1-4-0. వి. పి. చారి 0-8-0.

పి. శి. పి. అందు కంపెనీ,

అయ్యలవర సమాజం పెరిచేపి. (నెల్లూరుజిల్లా.)

ఆంధ్ర శబ్దచింతామణి

వ్యాఖ్యానము

కర్త:—పారనంది రామశాస్త్రిలుగారు ఆంధ్రవాక్యాయనందలి కథమకవియగు నన్నియభట్టాకు రచించిన ఆంధ్రవాక్యకరణమున కిది చక్కని తెలుగు వ్యాఖ్యానము. అనేక ప్రాచీన భారతకతులను వివరించి నన్నియభట్టా సూత్రములకు సంస్కృతాంధ్రములయిండు ఆంధ్ర భాషా శబ్దముల నుదాహరించుచు వ్రాయబడిన ఆతూర్వముకు వాక్య. ఆంధ్రశబ్ద చింతామణి నన్నయ కర్తృకము కాదనుచు వాదములన్నియు సుప్రమాణముగా ఖండించబడినది. భాషా సేవకు తెల్లను ముఖ్యముగా చూడవలసిన విశేషము లెన్నియో గలవు.

రెం 0-12-0. పోస్టేజీ చేయి.

మేనేజరు, ఆంధ్రప్రదేశ్ కాకాశాలయము-చిన్నపురి

పగుళ్లకు తెలము

రెం డబ్బీ 1-కి రు. 0-6-0. వి. పి. తో 0-11-0 1 డబ్బీ మొదలు 6 డబ్బీల వరకు పోస్టేజీ 0-5-0 మూతమే. అరికాట్లు, అరిచేరులు, చర్మము కారుకవలన, కిరగాలి నలన పగిలి నీరుకారుటయు, కలపుట్టుటయు సంభవించును. ఈ తెలమును రాచిన పగుళ్లమీని జలపోయి మంచిచర్మము కాగలదు. పగుళ్లకొప్పియు నయచుగును. స్వల్పక్రయము. కాలి పగుళ్లకు ఈ తెలము అత్యంతోపయోగకరము. ఆయి కాంబనండిపో, బొంబాయి, మదరాసు,

గోదావరిజిల్లా ప్రాథమిక ఉపాధ్యాయ యాజమాన్య మహాజనసభ - కాకినాడ

నేటియువయమున గోదావరిజిల్లా ప్రాథమిక పుపాధ్యాయ యాజమాన్యమహాసభ, శ్రీమతి కోకా కృష్ణ వేణమ్మ గారి ఆధిపత్యముక్రింద సమావేశమైనది. ఈమె యిదివరకు గోదావరిజిల్లా ఎడ్యుకేషన్ కో-ఆర్డినేటర్ పుపాధ్యక్షురాలుగ నున్నది. ఈ శ్రీరత్నము కద్దరువస్త్రధారిణియై సభనలంకరించి నది. మూడు 80 మంది ప్రతినిధులును, 150 మంది పుపాధ్యాయ ప్రేక్షకులును సభకు విచ్చేసిరి. సభనలంకరించిన వారిలో ప్రముఖులు శ్రీయుత భట్టిప్రోలు సోమసుందరరావుగారు ఎం. ఏ. ఎల్. టి. ఎడ్యుకేషన్ ఆఫీసరు, దుగ్గిరాల ప్రకాశరావుగారు, అనంతరామయ్యగారు, ఎం. ఏ. కాలేజీ పుపాధ్యాయులు, శ్రీయుత గంటి వెంకటరావుగారు, గోదావరిజిల్లా ఎడ్యుకేషన్ కో-ఆర్డినేట్ అధ్యక్షులు మొదలయినవారు.

అధ్యక్షురాలగు కోకా కృష్ణ వేణమ్మగారి యుపన్యాసము

ఉపాధ్యాయోత్తములారా! మహాశయులారా! ఈ ప్రాథమిక ఉపాధ్యాయులందరు, నేటి మహాసభకు వన్నధ్యక్షురాలినిగా నెన్నుకొనినందులకు వారి కనేక వంద నము లర్పించుచున్నాను. ఈ గోదావరిజిల్లాలో పెక్కుండ్రు నాకన్న నెక్కుడు విద్యావంతులను, వీరి యువ్యము నెక్కువనెద్యుతో నడువగల సామర్థ్యము కలవారు నుండగా, నన్ను వీరంద రీవదవియం దుంచగోరుటలో, విద్యాభివృద్ధియందు ప్రేమగల శ్రీలయందు వీరికిగల గౌరవమునకును, అభిమానమునకును నే నెంతయు సంతసించి, విముఖులు గాకుండునట్లు వారి కోరిక నెఱవేర్చినది, యీపదవి నంగీకరించుటకు సాహసించ గలిగిరి. ఇచ్చట సమావేశమైన వారందరిలో, ఉపాధ్యాయులలో నేమి, యీసభయొక్క ముఖ్యోద్దేశములకు సమ్మతిని తెల్పుచు, మనలను గౌరవింపవచ్చిన తదితర మహాశయులలో నేమి, చాలమంది, అనుభవముచేతను, విద్యచేతను, వయస్సుచేతను, గౌరవనీయులుండ, నావంటి ఇంటరుమిడియేటు క్లాసు వరకు చదివి, అనాలోగ్యమువలన, యెక్కువ విద్య స్వీకరింప జాలని యల్పజ్ఞ మీ కుపన్యసింప సమకట్టినందుకు మన్నింప వేడెద. శ్రీమతుగూడ ప్రజావిద్యాభివృద్ధికోరకు పాటుపడు ప్రోత్సాహమున, హెచ్చరికయును, కలగజేయుట కవకాశము నిచ్చు, నిమిత్తమాత్రమున, నన్ను వీరెన్నుకొనినట్లు గ్రహించు కుండెన, యీస్థానము నధిష్ఠించుటకు సమ్మతించు దానన గానని దృఢముగా జెప్పగలను. నేనీతరి మనవిచేయు అంశములయందలి తప్పులనున్నించి గూఢమున గ్రహించి యీసభ వారెల్లరును, ఈసమావేశమును జయప్రదముగా జరుపుదురని ప్రార్థించుచున్నదానను.

ఇప్పటి కాలపరిస్థితులనుబట్టి ప్రభుత్వమువారికిగాని, ప్రభుత్వేతరులకు గాని, వ్యాపకములు మొదలు. అందుచే జన సామాన్యమునకుగల కష్టముఖములను గమనించి, మొరల నాల కింది, కష్టములను నివారించి, హెచ్చరికజేయుచు, వారికి వీరె వరును ఉచితరీతి తోడ్పడ లేకున్నారు. సంఘమునందు భగవంతుడు కలడను పెద్దల వాక్యములు నిరర్థకములు గావు. సమానకారణములచేత కష్టముల ననుభవించుచున్న జనులు సమావేశమై, తమ యభిప్రాయములను సంఘీభావముతో వెల్లడించుకొన్నచో, దొరతనమువారుగాని, నాచే నియమింపబడిన పాలకులుగాని, కష్టముల సవిస్తరముగ పరిశీలించి, ఉచితరీతిని వారి బాధల నివారంపడకు ప్రయత్నముల జేసెదరు. ఇది సమస్తదేశములయందు జరుగుచున్న తరిపాలనాపద్ధతి. మా యుపాధ్యాయు లాకసంఘముగ జేరి, తమకార్యములను సంఘీభావముతో నొనర్చుకొన యత్నించినపుడల వారి కార్యములు క్రమక్రమముగా చక్కబడుటకు వీలు గలుగును. ఈ యుద్యమమున కుపక్రమించు, యుపాధ్యాయులు, తమకు ఉచితధర్మములును, వివిధకార్యములును, కలవని గ్రహించి వానిని నిర్వహించుటలో తమలోపము లేకుండ తృప్తికరముగా జరుపు భారమును వహింపగలిగి యుండవలసి యుండును. అప్పుడు వారి కోరిక రీతదుటకు దైవము తోడ్పడును.

ప్రాథమికవిద్య:-ఇప్పుడు ప్రభుత్వమువారు నడుపుచున్న ప్రాథమికవిద్యాపాఠశాలలో The Three R's అనబడు లేఖన వాచన గణితములు, మూడు మాత్రము ముఖ్యమై యున్నవి. ఇట్టివిద్యవలన కొంతలాభమున్నను అది బహుస్వల్పము. తమ ఏలుబడిలోనున్న జనులను పూర్ణముగా నిరక్షరకుడులనుగా నుంచిన న్యూనత నాగరకతగల రాజ్యమునకు చెందకుండునంతవరకు మాత్రమే యీవిద్య యుపకరించును.

విద్యనభ్యసించుట నాగరకతగల ప్రతిరాజ్యమునందును ప్రతిమనుజునకును జన్మచేగలిగిన హక్కుయై యున్నది. ఇప్పటి ప్రాథమికవిద్య ఇంటిపద్దుల వ్రాసికొనుటకును ఆచ్చపుస్తకముల నర్థము తెలిసికొనలేకయే చదువుటకును నిశానీల బదులుగ చేద్రాట్లు చేయుటకును నుపకరించుచున్నది. అట్టి విద్యకు సర్వసముదేశ సర్వేశ్వరుని స్పృహతో మానవులందరు సమాన హక్కు గలవారనియు సమానమైన స్వతంత్రత గలవారనియు బోధించగల సామర్థ్యములేదు. ఇట్టి విద్యనేర్చినవారి కిందిజ్ఞతకు తార్కాణములు ప్రభుత్వమువారు ప్రజలనే పరిపాలకులుగా నుండు సంకల్పముతో ప్రభుత్వములో చేసినమార్పుల Reforms వలనవచ్చిన ప్రజాపక్షప్రతినిధి ఎన్నికలలో తాము యచ్చే ఓట్లయొక్క అర్థముగాని, తమకుగల జవాబుదారీ గాని, బోధపరచుకొనలేకపోవుటయేగాక, తమొక్కవసారు లడిగినవారికిని, తమొక్కవగా ఒలవంతపరచినవారికిని యిచ్చట, మీయందరిలో చెప్పుట కుచితముగాని కొన్ని యితరపద్ధతులను ప్రయోగించి, వోవరచుకొనినవారికిని ఓటులనిచ్చి వారిని ప్రజాప్రతినిధులనుగా నెన్నుకొనుట యాదిగాగల ఆయాచరణీయ పద్ధతులను, నిషేధింపకైలేకపోవుటయే. ఈవిద్యవలన ఆలోచనకై ప్రజలహక్కు, బాధ్యతల తెలిసికొనువిధము, నిజమైన స్వదేశాభిమానము, వ్యవహారజ్ఞానము మొదలగు ముఖ్యంశములు పట్టుపడవు.

ప్రభుత్వ మక్రమమైన దేశప్రజలకు కష్టములు, ప్రాణహాని, ద్రవ్యహాని, అమర్యాద మొదలగు చెడుగులు సంభవించుననియు, దేశసుఖమునకును దేశాభివృద్ధికిని కారణమై, కంటికి రెప్పవలెగాను ప్రభుత్వమే సక్రమమునియు, అట్టిప్రభుత్వమునందు, భక్తి ప్రతిమనుజునకు విధియనియు, తెలుస్తకై ఈస్వల్పవిద్యయందులేదు. బాలరకు, తమదేశముయొక్క యాధిక్యతను నేర్వకధలను తెప్పచు, తమదేశీయుల ధైర్యసైర్యముల నర్థింపుచు, తమపూర్వుల బుద్ధివశతను విచరించుచు తమదేశపు నడులయొక్కయు, పర్వతపుశిఖరములయొక్కయు, తదితరప్రకృతివిశేషములయొక్కయు గొప్పననుజు నేర్చుచుండవలెను. తమదేశములయం దెక్కువ ప్రేమగలుగజేయునట్టి చరిత్రలను వినునప్పుడును, చదువునప్పుడును, ఒకవిధముగ యావేశమొదవున ట్టానర్చవలెను. పిల్లలు పెద్దలైనపుడు దేశభక్తులై, దేశసేవయం దెక్కుడుస్నేహము గలవారై, తమదేశాభివృద్ధికి పట్టుదలతో పాటుపడుటకు, మనోవికాసము నిచ్చువిద్య కావలయును. మన ప్రాథమికవిద్య ప్రస్తుతస్థితియం దిట్టి విశేషములను, నేర్పజాలదు. ఎల్లవిధములచేతను, గౌరవనీయులగు, తల్లిదండ్రుల చేరున తల్లిదేశమనియు, తండ్రిదేశమనియు, పిలచుచు ఒకదేశమందు నివసించుజనులు జాతిమతభేదములు పాటించక అందరు నొక పెద్దకుటుంబములోనివారుగా భావించుకొని ఆదేశములకు సంభవించు గౌరవలాభములను, లాభనష్టములను, సుఖదుఃఖములను, ఆప్రజలు తమకందరకును సమానముగ సంభవించినట్లు భావించుకొనుచు, దేశాభిమానముగల్గి, ఆయాదేశములయందు, మంచి యత్యున్న పొందుచుండవలెను. హిమవత్పర్వత కన్యాకుమారి యగ్రమధ్యస్థితమైన యిండియాదేశపు పసిపిల్లల కందరికి చిన్నగ్రంథనిరాక్షేపణ దేశాభిమాన మన కెట్టిదో తెలియజేరం పాఠములను గణపబడుట కవకాశ మిచ్చువిద్య ముఖ్యము.

వృత్తివిద్య:- మనగ్రామములయందు, వివిధవృత్తుల వలన జీవనముచేయు గృహస్థులు తమపిల్లలను బడికి పంపినందున వచ్చిన విద్య తమవృత్తికి సంబంధించి యుండకపోవుట వలన, తమ కనుపయోగమనియు, చిన్నతన మంతయును, బడియందు విద్యనేర్చుకొనుటయందే గడపుటవలన తదనంతరము తమసహజ (కుల) వృత్తియం దభిరుచిలేక యిది చక్కగా నలవడదు తమపిల్లలు వారిజీవనోపాధికితగు పరికరములు సంపాదించుకొనలేమి చెడవరనియును భయపడెదరు. ఈభయము సకారణము. మన ప్రారంభ విద్యాపాఠశాలయం దీలోపములు చాల యెక్కువగ నున్నవి. ఏగ్రామమునం దెవ్వరి ప్రజల యున్నదో అగ్రామమునందలి పాఠశాలలోని బాలు రావృత్తియందు ప్రవేశింప లగునటుల బోధనాపద్ధతుల నేర్పరచినయెడల గ్రామస్థులు తమ బాలరకు పాఠశాలకు పంపుటకు జంక

కుండుటయే గాక మిగుల 'నుత్యాహముతో' బంపెదరు. పరియైన ప్రతిఫలమును వారుపొందెదరు.

తైలెప్పిన విధమున మనబాలర కవసరముగ సంగతులను బోధించు వాచకపుస్తకములు మన భావయం దున్నయెడల అట్టివానిని ముఖ్యముగా పాఠశాలయం దుపయోగింపవలసినదే. తేనియెడల యిచ్చట సమావేశమైన యుపాధ్యాయులైయు సహాయమున నట్టి వాచకపుస్తకముల వ్రాయించి ముద్రింపించి శ్రీదైర్యకోవారికి పంపి ఆమె దింపజేసి తెప్పింపవలెను. వారు ముఖ్యముగా ఆమెదించుటకు ఆక్షేపణ యుండదు. మన విద్యాశాఖమంత్రిగారు ప్రాథమికవిద్యా పాఠశాలలో నేర్చు విద్యార్థివాచకముయొక్క వివరమును ఆనగా పిరవరచుకొనుటలో పూర్ణస్వాతంత్ర్యమును మన కొసగిజ్ఞు స్పష్టముగా చెప్పియున్నారు. ఈవిషయములో నేనీజిల్లావిద్యా సంఘమున కుపాధ్యక్షురాలగుగా నున్న కాలములో మీకు పూనికతో తోడ్పడి నాచే నైనంతవరకు లేగినమార్పులు చేయించ ప్రయత్నింపదలచి యున్నాను. ఈవాచకపుస్తకముల యందలి పాఠములు బోధించునంగతులు ఆచరణానుకూలముగ నుండవలెను. ఈవిషయమునుగురించి నాస్వల్పజ్ఞానమునకు తోచినంత మట్టుకు నిజేదించిరి. ఇచ్చట సమావేశమైన అనుభవజులు అన్నివిషయములను సవిస్తరముగ ముందు ముందు చర్చించి అవసరాంశముల నాచరణలోనికి దెచ్చుగాక !

ఉపాధ్యాయులు :- ప్రాథమిక విద్యాభివృద్ధి గావలయునన్నయెడల ఉపాధ్యాయులు మంచి ప్రజ్ఞావంతులు గావలెను. వారిపాండిత్యము, వారి శీలము, వారి బోధనాశక్తియు, నట్టిప్రజ్ఞకు ఉపాంగములు. సుగుణవంతులగు గురువులే తమ యట్టి శిష్యులను తయారు చేయగలుగుదురు. ఉపాధ్యాయులకు పరోపకారబుద్ధియు, ఓషికయు, నుండవలయును. పిల్లలకు న్యాయాన్యాయవిచక్షణకైయు నీతిగావములును అంతగా నుండవు. పిల్లలను తరచుబట్టువలన ఆనేకకీడులు మాడవచ్చును. దండింపబడిన పిల్లలకు ద్వేషబుద్ధియు గురువులయెడల అగౌరవమును కొన్ని సమయములలో కనీ తీర్చుకొనవలయు ననెడి తలంపును మొదలగు నీచబుద్ధులవలన కవకాశముండును. విద్యయందును బడికి పోవుటయందును ఆన కై తగ్గిపోవును. సోమరీతము ముకుతనము మోచ్చును. తనకన్న పెద్దవారు బలముగల వారు తన్ను కొట్టుటచే పిల్లలను తనకన్న చిన్నవారగు తోబట్టువులను తోడిబాలరను కొట్టుచుండురు. నెమ్మదిగా మంచిమాలతో దారికి తీసికొని రాబడిన పిల్లలు చిన్నతనమందైన నేమి పెద్ద పెరిగినపుడైన నేమి యితరలను తాముకూడ నట్లే నిర్బంఘు చండన లేకయే మంచిదాదిలో పెట్టగలుగుదురు. పిల్లలను తరచుగ కొట్టు నలవాటుపడిన యుపాధ్యాయులకు బుద్ధిమాంద్యతయు బోధించుటయందు విసుగును మోటుతనమును నృద్ధియగును. కాంతస్వరూపులుగాని యుపాధ్యాయులు దీని యాధార్థ్య మెరిగి మనుమరని నమ్మచున్నాను.

ఇచ్చట సమావేశమైనవారిలో కొందరు నెవన్ స్కూలులో ఆరుమాసములు మాత్రమే జదివి స్ట్రీట్స్ కేట్ వాంఛినవారును కొందరు ప్రైమరీపరీక్ష పాసైనవారును నుండవచ్చును. వీరు, ప్రైమరీగైననేమి కాకున్న నేమి శ్రీప్రకాశములోనే ప్రైమరీక్లాసుకు కుపాధ్యాయులుగా వచ్చుచుండుట చూచుచున్నాము. ప్రజ్ఞావంతులమాట నేమి చెప్పజాలను. అట్టివారికి పరీక్షలే యవసరము లేకపోవచ్చును. సామాన్యులగు అంతకన్న ఎక్కువ విద్య యున్నచో బాగుండునని నాయభిప్రాయము. Higher grade Elementary అను మానవభావము పాసినను బాగుండును.

పరీక్ష లేట్లున్నను యీయుపాధ్యాయవృత్తి నాధారముగ చేసికొనవలసినవారు తిరుగ గ్రంథములను తమ జ్ఞానాభివృద్ధికి చదువుచుండవలెను. పాఠశాలకు సంబంధించి యొక్కడనో కొద్దిగ గ్రంథాలయములను స్థాపించుటయందు యిట్లు చురుపువారు బహు స్వల్పముగా నుండురేమోగాని తెక్కుమందిమాత్రమట్లు చేయుటలేదు. సంవత్సరములక్రిందుసంపిన స్ట్రీట్స్ కేట్లట్లునే యుండునుగాని వారల జ్ఞానము క్రమముగా ఊహుగుచుండును. పల్లెల్లలోలో తామే యెక్కుడు స్వాతంత్ర్యముగలవారై ప్రతిరాజకార్యమునందును ప్రతితొక్కికార్యమునందును తాము జోక్యము కలగజేసికొని ప్రవర్తించుటచేత బాలర విద్యాభివృద్ధి కొరకుగాని గ్రంథపరిశీలన జేయుటకుగాని సావకాశము లేనివారై గ్రామమునందలి కష్టలలో నొక కక్షదాంబులగుచుండుట సామాన్యముగ నున్నది. ఇట్టికారణములచేత కొందరుపాధ్యాయులు తాము పొందవలసిన గౌరవమునుగాని ఉత్పా

పామును గాని బడయలేకున్నాడు. ఉపాధ్యాయుడని స్వీకరించిన వారు కేవలము తమకాలమంతయు బాలర శిక్షాభివృద్ధి యందే వినియోగించి పాటుపడవలెను. బాలర శిక్షి యిష్టానుసారము యెవరికితెగిన విద్యయందు వారికి యభిరుచి గలుగునట్లు బోధించు తమ కష్టమునకు ప్రతిఫలము బాలర శిక్షాభివృద్ధి యే యని భావించు తమవిద్య క్షధర్మములయందు ప్రవర్తించిననువనట్లు విద్యావ్యాసంగ మొనర్చుచు నవినాంకము లేప్పటి వప్పుడు తెలిసికొనుచు కృషి సలుపుచుండవలెను. అట్లయినచో కిల్లలు మంచివిద్యయు పాఠశాలకు మంచియకస్సును కలుగజేసి నవా రగుదురు.

ఉపాధ్యాయుల జీతములు:—ప్రాథమికోపాధ్యాయుల జీతములు తక్కువనైనను నందున్నమాట నిజమే. ఈకాలమందు ప్రభుత్వమువారిచే, వారిచే నామోదింపబడు స్థాయిక సంఘ మువారేమి, యెక్కువ గ్రామములయందు పాఠశాలల క్రొత్తగా నెలకొల్పుచునే యున్నారు. వీలైనంతవరకు ప్రభుత్వమువారు ను పురపాలకసంఘములను, (Local Bodies) జిల్లావిద్యా సంఘమువారును ధనము నెలపుచేయుచునే యున్నారు. అదాయము ననుసరించి వ్యయముచేయుచున్నారు. విద్య మనదేశీయ మంత్రుల స్వాధీనమందున్నది. వారు చేయదగినంతవరకు మీ శ్రేయస్సు ననుసరించి ప్రవర్తించుచున్న విషయము మీకు తెలిసేయున్నది. ప్రస్తుతకాలముయొక్క మార్పులనుబట్టి మీ కిచ్చుచున్న కేరసములు స్వల్పములని యొప్పుకొనవలెను. ఈ సంగతి ప్రజాప్రతినిధులు ప్రభుత్వమువారి కిదివరకే మనవిజేసి యున్నారు. ఆవాచముచేసే వ్యయ మధికముగ నున్నందున తగ్గవచ్చుము మీరు చేయుట కవకాశము లేకయున్నదని నా నమ్మకము. ఈవిషయమునం చెప్పిన ఓర్పుగలిగి మంచిదినము లు ముందు రాగలను నమ్మకము గలిగి నిరుత్సాహులుగాక మీ యవ్యయములకు, మీరు నిష్కపటముగా శ్రద్ధతో నెఱవేర్చుట మీ విధియైయున్నది. పాఠశాలల యుపాధ్యాయులవిషయము లో గ్రామస్థలను సానుభూతిగనబరచెదరు. పాఠశాలలు రృష్టికరముగ పనిచేయుచున్నపుడు తగుగ్రాంటులను జిల్లావిద్యా సంఘమువారు యిచ్చుచునే యున్నారు. నేను సజ్జకమిటి మొందుగా నుండునట్లునుగి వీలైనంతవరకు ధారాళముగానే సిఫారస్ చేయుచున్నాను. మీరు మీయందు లోపములు లేక పనుల జేయుచున్నంతవరకు మీయభివృద్ధికొరకు తగుప్రయత్నములు జరుగచునే యుండును. మీరు జిల్లాసంఘమును యేర్పరచుచున్నాను గనుక మీకష్టమును సంఘీభావముగ తెలియబరచుకొని, కార్యసిద్ధిని పొందుటకు అవకాశముగలదు. ఎయిడెడ్ పాఠశాలోపాధ్యాయులకు దొరతనమువారు ప్రస్తుత మొనరుచున్న గ్రాంటును బహుస్వల్పముగా నున్నది. అధమము తంజావూరుజిల్లా విద్యాసంఘమువారు తామోమోదిం చి మాయభిప్రాయముకొరకై యిచ్చటి సంఘమునకు పంపి నంతవరకైనను వైయుపాధ్యాయులకు జీతముల వృద్ధిజేయవలయును. కడచిన మాజిల్లా విద్యాసంఘ సమావేశమునందు, సంఘసభ్యు లందరును యేకగ్రీవముగ తమనమ్మతి నిచ్చి యున్నారు. ప్రాపోజను అమలులో

	రేటు	సున్న రేటు
నెకండరీ గ్రేడు ప్రైయిండు టీచరు	20	15
డిటా ఆఫ్ ప్రైయిండు	10	8
ఎలిమెంటరీ హయ్యర్ గ్రేడు ప్రైయిండు	10	8
డిటా ఆఫ్ ప్రైయిండు	8	6
డిటా లోయర్ గ్రేడు ప్రైయిండు	8	7
డిటా ఆఫ్ ప్రైయిండు	6	4

జీతములు చాలవను మొరయేగాక పుపాధ్యాయులను తరచుగా బడలాయించుచుండునదియు నట్టివారికి దారిఖర్చుల కైనను సామ్యసంగరనియు వినుచున్నాము. ఈవిషయము లు బోర్డువారిలో మనవిజేసికొనినయెడల తగు ఆలోచనలోనికి లేగలరని నానమ్మకము. ఉపాధ్యాయులకుగల యితరకష్టములు వివరముగా యిచ్చుట చర్చించుట భావ్యముకాదు. అట్టికష్టముల కాయాపాఠశాలల మేనేజరులే పూచీదారులై యు న్నారు. వారి (మేనేజరుల) పరోక్షమం దుపాధ్యాయుల మాటల నాధారము చేసికొని మన మేమియు న్యాయాన్వాయములు చర్చింపజాలము. ఇందు విషయమై మీతీర్మానము లను తగువిధముగా అధికారులకు మనవిచేసిన లాభింప వచ్చును.

మికాలము నెక్కువగా పుచ్చుకొని మీచర్యల కవకాశ వియ్యక్తుండుగా నా యభిప్రాయముకాదు; గనుక యింతటితో విరమించుచున్నాను. నేన్ను అభ్యర్థించినానిగా నెన్నుకొని నందులకు తిరిగి నాకృతజ్ఞతానూచకముగ వందనము లొనర్చు చున్నాను.

అస్పృశ్యుల సత్కారము

“మూలవ్యాగారు వచ్చువరకు నిలువగోరెదను”

మహాత్ముని లేఖ

మహాత్మాగాంధీగారు ఈ దిగుత లేఖను కేళకూడనను గారికి, కాలికటు, బ్రాసిపంజిరి:—

అంధరి, ఏప్రిల్ 1:—ప్రియమైన కేశవమీననుగారికి:—మీ సత్కారహాసంహృద్యమున శ్రీయుతులంపరామహ్యము, పంచేశ్వర య్య గారు ధర్మ ఇచ్చటకు వచ్చిరి. ఇప్పుడు తగవులో నున్న కోడ్డులు దే వాల యాధికారు లగు బ్రాహ్మణ బ్రట్టిలచే యనియు వానివై నడచుటకు అటంకపరచు అధికారముగూడ వారికి గలదనియు, వీరు చెప్పచున్నారు. ఇది కేవలము బ్రాహ్మణులచే యగుచో ఆ మార్గమున బ్రాహ్మ కేతరులను పోనిచ్చుచున్నారా యని నేనడుగి, పోనిచ్చు చుంటిమని తెలిపిరి బ్రాహ్మకేతరులను ర నిచ్చినంతకాలము ఇప్పుడు అస్పృశ్యులుగా గణించుచున్న అంటరానివారన బడుచున్న బ్రాహ్మకేతరులను గూడ రాసీయవలె నని నేను జెప్పితిని వీ రంగీకరించిరి కాని యిట్టి యభిప్రాయమునకు, బ్రట్టిలను రొడ్డవై నధికారముగల బ్రాహ్మణులను బిప్పించుటకు కొంతకాలము పట్టునది. మూలవ్యాగారు రెండునెలలలో దక్షిణమునకు బోయిరని నాకు తెలియుచున్నది. అస్పృశ్యుల తరపున మీకును బ్రట్టిలకు గల తగవుల విషయము లన్నిటిని మూలవ్యాగారి కెగించి నిర్ణీతకాలములో ఆయనచెప్పిన తీర్పు న కొండఁబడియుండుటకు, బ్రట్టిలు అంగీకరించినచో, సత్కార గ్రహము అంతవరకు నిలుపుజేసి, మధ్యవర్తి తీర్పుకొరకై తాత్కాలికముగ నిలుపుజేసినట్లు ప్రకటింపవచ్చు నని నేను సలహాజేసెదను. అన్యురసోదరులు దెలిపిన ముఖ్యంశములు సర్వమగునను సుద్దేశముతో నీ సలహా జేయుచున్నాను. మనవతన వారుగూడ ఈ సంఘసంగ్రహ సాఫల్యమున కాయరపడుచున్నామని చెప్పచున్నారు. వారు నిశ్చయముగ నట్లు తలచుచో మన నియమములకు భంగము కలుగకుండ నుండునంతవరకు వారిని గూడ చేర్చికొనియే పని చేయుదుము.

జువలలో నాయకుల సమావేశము

శాసనసభా ప్రవేశముగూర్చి తీర్పులేదు

హిందూ మహమ్మదీయ సమన్య

మహాత్ముని నందర్శించుట

మహాత్ముడు ఈ కనారమునాడు బొంబాయి క్రాంతి కమిటీ నిలేనికి బహుగా సందర్శన మొనరించెను. అప్పు టికి నాహులు క్వరేజీ డి. చంద్రావ, దా. చంద్రాగార్లు మాట్లాడియుండిరి. వారేను, యిందు ఇండియా ప్రెస్ లకు సు పాకర్తముల విహించుచుండుచో నాకుగల భావసాక్ష్యము నంతయు నుపే వినియోగించును. అనేక సార్లు నన్ను కాదెచ్చి నా ఓపిక చెడినట్టిచో నేను సంపాదకత్వము వహించుటకు అనుమతి గుజరాత్ కు వెళ్ళి ప్రయించిన విస్తృతము జ్ఞప్తికిచ్చి “గిండిటికారిము చాలవరకు మాట్లాడించినపద ముం మిమ్ము ల నివృద్ధులు యుద్ధాదికైట్ల కలచుకొనలేదని పత్రికా కఠినిధి యాశెను.

“ఈమధ్య మీరు స్వకాజ్యపక్ష నాయకులతోను ఇరిక నాయకులతోను చాలవరకు యాచించుచుండిరి. ఈ యాచన ఫలితము తమ యిందుకు మాకు తెలివెదరా” యని విలేకి ప్రశ్నించెను

మహాత్ముడు చాల విలాస వదనముగా నుండెను. తా నింకను కోడునవలెనే యుంటినియు, ప్రస్తుత పరిస్థితులను తానుగ జరిపి, యచ్చుకున్న నాయకులను పూర్తిగా సంపదించిపని యెమియు చెప్పబలననెను. కాని, కలిగివెళ్ళుట కల్లరి తరుచ్చానులతోను, మెల్లని కిల్లవాయుత్తులతో నే నందర్ప నమను తెంచి బ్రాహ్మణులని నూచించి నమ్మజేడగెను.

మీ మా మహమ్మదీయమైత్రి, అస్పృశ్యతా నివారణము, యీ రెండును చాల ప్రాముఖ్యమైనవి. అందు ఒక్కటియో, లేక రెండో శోక్తిసారి శాసనాగిండుటయో, యిందు నెక్కు యిందుకొనలేమి గాంధీగారు యింతటి తొంత ప్రారంభించెద రు ప్రతిభి జేసిన ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరము తెలిపిరి.

పక్షి మోటిలాలు నహూగారిని బాడబోయెనని విలేకిరి వెంటగా ఆయన యెమియన తెప్పిచో ఒక్కమాట తే తెప్పని గాంధీగారు.

చెన్నపురి బజారుధరలు

—:○:○:○:—

ఏప్రిల్ 8 న తేదీ మంగళవారము

(1) ధాన్యములు

దరియాల బా 1-కి	ర 45-0-0	శుండులు 15-0-0	గుండు
రియ్యలు బస్తాలు		మొదలు, వరుస.	
కుసుమ తెనాలి	ర 45 గలది	ర 18-0-0	14-0-0
నెల్లూరి	,, డిటా	,, 16-8-0	17-0-0
డిల్లీ	,, డిటా 45 గలది	,, 16-8-0	17-0-0
రాగులు	రా. 164 బస్తా 1-కి	,, 8-12-0	9-0-0
సున్నలు	,,	,, 24-0-0	26-0-0

(2) వస్తు ధాన్యములు

కందులు	బస్తా 1-కి	ర 205	ర 12-0-0	ర 13-4-0
నెలగలు	,, డిటా	,,	8-12-0	9-4-0
నెలలు	,, డిటా	,,	11-8-0	12-8-0
మినుములు	,, డిటా	,,	12-8-0	18-12-0
ఉలము	ర 164	,,	7-8-0	8-0-0

(3) నూనె వస్తువులు

సువులు నూనె బా 1-కి	ర 175-0-0	180-0-0
నెయ్యి మ 1-కి	,,	14-0-0 26-0-0
కొండాపురం వేరునెనగపప్పుబా 1-కి	,,	60-0-0 62-0-0
యిథర ప్రజేకము	,,	55-0-0 58-0-0
వేరునెనగనూనె గానగ బా 1-కి	ర 140	మినునూనె 187
అమడము నూనె బా 1-కి	ర 158-0-0	160-0-0

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	ర 165-0-0	170-0-0
కురపసుపు	,,	ర 125-0-0 120-0-0
మిరపకాయలు (గుంటూరు) బా 1-కి	ర 70-0-0	100-0-0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ముగు 1-కి	ర 45, 50	
కాళవానీ పాయకట్టు	,,	ర 60, 70
బెల్లము బా 1-కి	ర 50-0-0	66-0-0
చింతపండు బా 1-కి	ర 26-0-0	42-0-0

(5) ఇనుము

పట్టులు రఖం బా 1-కి	ర 80-0-0	82-0-0
చవరం	,,	80-0-0 86-0-0
రవుండు	,,	80-0-0 88-0-0

(6) లోహములు

వెండి 100 తులంకు	ర 78-0-0	82-12-0
బంగారము, తులము 1-కి	ర 26-2-0	26-8-0
నవరస 1-కి		16-7-6
ఇత్తడి బా 1-కి	ర 235-0-0	240-0-0
కాగి డిటా	ర 340-0-0	360-0-0
అస్కా చక్రర బ 1-కి	ర 51-8-0	52-0-0

(7) రంగులు ఎలిజరైను

అల్పకృష్ణము	20 డిగ్రీలు	ర 90-0-0
తొట్టి కృష్ణము		డిటా

సంయుక్త పరగణాల శాసనసభ

అక్టో, ఏప్రిల్ 4:— సంయుక్త పరగణాల శాసనసభా సమావేశమును ముగించునంతకుముందు, గతర్షియగా రెవెన్యూ సంతకము నుద్ధరించు జరిగెను.

గవర్నరుసంజేశము

ఈసంజేశమున విహిత కార్యక్రమ మొట్టొక్కను, తయ వ్యయపట్టిక నామోదింపి, ఈ కృత్యమున ఫలితము నర్జరము వరకు ప్రభుత్వపరిపాలనను కొనసాగించుటకు ఒకటల కోర్గి, చాల ముఖ్యముగ ధర్మమును నిర్వహించిరి. చాల క్షిమము లగు ననుస్థులందు మీకు పుచ్చుకొనిన క్రద్ధము, మీరు గవర్నరున కార్యతాయోగ్యతమునకు కృతజ్ఞతను తెలుపుచున్నారు. ఇతర ప్రజేకముల బారీకంటె నీ రాష్ట్రానూదలి నియోజక వర్తములు, తమ ప్రతినిధులు గంభీరముగ నర్పించిని సంతృప్తి కలుగు తట్టుకు యుగళో ముందును. మీరు, ఉత్తేజములను కద్ధముల నకలబొందుటచే జేకమున తెక్కిన యువయోగకరులకు విధమున ప్రవర్తించిరి.

తనవార గవర్నరుగా కాసంజేశమును, పథవారి శ్రమకు కృతజ్ఞతను తెలిపిరి. తిరిగి కాసంజేశ లేప్పును సమావేశము నుండి ముందు ప్రకటింపబడును. (అ. పి.)

తురుష్కీరర ప్రజలు తమరాజ్యములో తనియబడు వికచట్టము అనుష్ఠింప ప్రవేశపెట్టబడెను.

నానకల్పము

(మో|| కా|| గాంధీ)

సభ అనిపింతు సభను అభిభావనకార్యకర్తయగు పండిత ఘోషాచార్యుల పంజాబురాష్ట్రము, అమృతసర్మునుండి కొన్ని గోబలక్రింద నాపేర వొక లేఖను వ్రాసి యాశుక్తికాసంపాదకులకు బంపెను. అందు నన్ను ప్రోత్సహించువ్రాసిన వచనములను మంచి పట్టుగల వాక్యములను వదిలివేసి కుద్ర వ్యాకరణదోషములను సరిజేయగా నాలేఖ యీక్రిందివిధముగ నుండును.

“నేను బ్రాహ్మణుడను, వైద్యుడను, మివలెనే శృద్ధుడను. ఇట్లు మూడువిధముల గుణసంపత్తిగలిగి మాకు ఒకమంచి సలహానిచ్చుట ఉచితములేక గాదు. నేను జెప్పదానిలో సత్యమును జ్ఞానము నుండునెడల మీ భావములకును, లౌకిక జ్ఞానమునకును నచ్చునెడల దానినిగూర్చి మీ రాలోచింపవచ్చును.

మీరు ప్రపంచము నెంతయో జూచితిరి. దీని విషయమై చదివితిరి. కావున మీరు దానినిగూర్చి యెంతయో ఆసక్తి పడుచు గలడు. కాని యీమానవప్రపంచములో నిరంతరం కెవరును తమ జీవితకాలములో తాము దలపెట్టిన కార్యమును పూర్తిజేయువారకపోయిరి. బుద్ధి దంత ఉన్నతమైనదిగదా! ఇట్లు గలవాడయ్యితిమి భారతదేశమునందును భాద్రపత్యమునకు మోర్చి జాలక పోయెను.

శంకరాచార్యులవాడు సీతప్రజ్ఞగలవారయ్యెను భారతదేశమునందును వేదాంతమార్గమునకు మల్లజాత పోయెను. ఏనుక్రిస్తు కంత ఉన్నత ఆధ్యాత్మికసంపద యున్నను యూధ జాతిని క్రైస్తవమతములోనికి దీసికొనితాళక పోయెను. కావున మీరును మీకార్యమును సఫలము జేయుగలుగుదురని నేను ఒక్కనిపేషమైన నమ్మజాలను. చారిత్రకముగ నిన్నిదృష్టాంతములు గాన్పించుచున్నను ఇయ్యది మీ జీవితకాలములో నెరవేరునని మీరు నమ్మునెడల ఇదంతయును స్వప్న మని చెప్ప సాహించెదను.

ఈ ప్రపంచములో నన్నియో పరీక్షలు, ఎన్నియో కష్టములు వచ్చుచుండును. మానవు డందు తగుల్గునుకొలదిని విశ్రాంతి లేక ఆధ్యాత్మికమనశ్శాంతిని గోల్పేవును. అందుకనియే పూర్వము మహాత్ములు ప్రపంచబాధలనుండియు మోక్షాకాంక్షలనుండియు వేరై మనశ్శాంతిని మోక్షమును బొందుటకు నిర్జనప్రదేశములందుండి కాశ్యపాశనమును ననుభవించిరి.

కారాగార జీవితమువలన మీరు చాల మారిపోయితిరి. శక్తియంతయును పోయెను. నోగముతో మీరు పూర్తిగా తీసిపోయితిరి. కావున మీరు శాంతజీవితమును గడపుచు నింకను జీవించినంతకాలము ఏకాంతముగ నొకగుహలో నుండి భగవద్వాక్యమును స్మరించుచు, ఆధ్యాత్మికశాంతిగలిగి యింక నీప్రపంచ గోష్ఠిలో సంబంధము లేకుండి ఆత్మసాక్షాత్కారము గాంచుట యుక్తముగ నుండును. సదుద్యోగుల సానుభూతి సహృదయకారణములవై మీకు సంపూర్ణమగు విశ్వాసము గల్గెనని చెప్పుట అప్రద్రుతము గానరదు. మీరు అనేకసారులు ఖండించిన యూరోపియను వైద్యశక్తివైద్యులపద్ధతులే మిమ్ములను మృత్యు వాతనుండి తప్పించెను. మీరు కష్టమువచ్చి అవసరముగలిగినపుడే ఆంగ్లోద్యోగులు మీకు సహాయము జేసిరి.

“అవసరమునకు వచ్చిన మిత్రుడే నిజమైన మిత్రుడు.” మీ జీవితమును రక్షించి, మిమ్ములను కెయిలునుండి విడుదలజేసి నందులకు మీరు బ్రిటిషరాజ్యమునెడ కృతజ్ఞులరైయుండి మిత్ర భావమును జూపుట మీ విధియైయున్నది. ఈపని మీరు మాటలతోను చేతలతోను జేయవలయునెడల రాజకీయరంగములో దిగుకుండ నుండుడు. అప్పటికిని మీ మనస్సుకు శాంతిలేకుండునెడల, మహాబుధులు, మునులు, తపస్సు లుద్యమించిన యీశ్వరమయిందు సోదరభారతీయులందరకును ఆధ్యాత్మిక మార్గమును బోధించి, ఆత్మసాక్షాత్కారమును బొందు ధర్మమును నేర్పెడు. అట్లు చేయుటవలన ఈ భూరాజ్యమును గాక మీరు స్వర్గరాజ్యమును బొందగలరు.”

ఈలేఖకుడు ఆకాశంకము గల్గిననుకొన్నను మనములో మన్న దానిని దాపకుండ వ్రాసెనని నా ఆభిప్రాయము. అందు చేతనే నానికి ప్రత్యుత్తర మీయవలసియున్నది. ఇందువలన నా జీవితసంకల్పమునుగురించి యున్న కొన్నిసందేహములు గూడ తీర్చగలను.

ప్రథమమున వైద్యమునుగూర్చి నాభిప్రాయములపై యుచ్చిన సలహాను తీసివేసెదను. నావద్ద నేను వ్రాసిన ‘భారత

స్వపరిపాలనము’ అను పుస్తకములేదు. కాని అందువ్రాసిన నా ఆభిప్రాయములను నేమాత్రమును మార్పుతో నక్కరలేదని మూత్రము చెప్పటకు తగినంత జ్ఞాపకము గలను. ఆ పుస్తకమును ఆంగ్లపాఠకులకు ఆంగ్లమున వ్రాసియుండినయెడల ఆంగ్లక్రొత్తమునకు తగియుండునట్లు అదేభావమును తెల్పుచుండెడివాడను. ఆపుస్తక మనకు గుహాతీలో, సెటాలలో భారతీయభిప్రాయములజదువుకొను గుజరాతీపాఠకులకువాయబడెను. అందు వ్రాసినదంతయును ఆదర్శప్రాయముగనే యున్నదని నా భావము. సాధనముల ఖండించుట వ్యక్తులను ఖండింతుటని తలంచుట అందకును సహజమైనది. అది తప్ప. మందువుచ్చుకొనుటవలన నోగియొక్క ఆత్మ మొద్దుబాటపోవును. అందు చేత నది దోష మనకచ్చునుగాని, వైద్యుల తప్పేమియును లేదు. నేనాపుస్తకము వ్రాసినపుడు నా కెందరో వైద్యులు అమూల్యమైయు గలరు. అవసరము వచ్చినపుడు వారిసహాయమును బొందుచుంటిని. మందు నుపయోగించువిషయమై నాకుగల నమ్మకమునకును అట్లు వైద్యుని సలహాను గోరుటయును అసంబద్ధముగ నుండు పని యీలేఖకుని భావము. మిత్రులనేమటు యెన్నోవిధముల యిదేసంగతి నాకు తెలియజేసిరి. నాకితవృత్తిని ఒప్పుకొంటిని. అనగా నేను సంపూర్ణతన బొందలేదని అంగీకరించుటయే దురదృష్టవశాత్తు నేను సంపూర్ణత్యమును బొందజాలకున్నాను. అసంపూర్ణత్యమును బొందుటకే ఆకాంక్షించుచున్నాను. అందులకు మార్గముగూడ నాకు తెలియను. మార్గము తెలిసినంతమాత్రమున ఆదర్శమును బొందుట గానరదు. నేను సంపూర్ణత్యమును బొంది మనసా అన్ని కామములనుగూడ చేతిలో తెచ్చుకొంటి నని శారీరకముగ సంపూర్ణతన బొందుదును

నాభావము లను పక్షముల దిగబట్టుటకు నిత్యమును చాల మనశ్శక్తిని వినియోగింపవలసి యుండునని నేనొప్పుకొనుచున్నాను. నేనిందు యెప్పటికిన విజయము గాంచితిని నేపజేయుటకు యెంత శక్తియును సేర్పదనో అలోచించుకొనుదు. మనోభావములందు దుర్బలత్వ ముండుటచేతనే తత్ఫలితముగ అన్నకోశక్తియు వచ్చెనని నానమ్మకము యెట్లో అట్లే శక్తి విత్తము అంగీకరించి తాబటగుడ మనోదుర్బలత్వమే. ఆ త్యాభిలాష యేమియును లేకుండనేని యేమి జరిగినను సరే ఈశ్వరాభిలాషని యూరకుండెడివాడనే కాని యీతనవున జీవించియుండవలెనని గోరియుంటిని. సర్వసంగత్యాగము యంత్రకార్యమువలె నిట్టే అబ్బునది గాదు. సహనముతో కష్టపడి పనిజేసి ప్రార్థనలతో అందు కలవడవలయును. ఇకను కృతజ్ఞవిషయములో కర్మలు మాడకుగారును వారి మిత్రులును నా యెడజూపిన అపారప్రేమకు నాకృతజ్ఞతను అందరకును తెలియజేయుట ప్రకటించితిని. కాని కర్మలు మాడకుగారు నన్ను దయతో జూచుటకును, నేను ఖండించు ప్రభుత్వవిధానము నకును యెట్టి సంబంధమును లేదు. కర్మలు మాడకు గొప్ప శక్తి కాదుదే ఆయన విధిని నిర్వర్తించినందులకు నేను దయచూచగలగున్న నా ఆభిప్రాయముల మార్పుకొంటి నని కర్మలు మాడకు గారే నాయెడల నిష్ఠాభావముతో నుండురు ప్రభుత్వమువారు నాకు మంచిశక్తి సహాయము నొసంగినందులకు గాని ముందుగ విడుదల జేసినందులకుగాని యేమాత్రమును కృతజ్ఞతజూప నక్కరలేదు. శక్తి సహాయమువారు ప్రతి వైదీని జేయవలసినదే. ఇకను నన్ను ముందు విడుదలజేసిన విషయము నన్నే భయోద్విగ్నునిజేసెను. ఆరోగ్యముగనున్నను లేకున్నను వైద్యులతోనే నేమిజేయవలయునో నాకు తెలియను. కారాగారమున కీమల సున్నపుమూత్రము నా కారోగ్యము నెమ్మది నెమ్మదిగా మాడుచున్నను, నాసంకల్పము విధించుకొనుటెట్లో నాకు సరిగా దోచుటలేదు.

ఇకను లేఖలో ముఖ్యవిషయమునకు వచ్చెదను. ఆలేఖకు నకు మహాత్ములుచేసినపనినిగూర్చి వ్యతిరేకాభిప్రాయములుండుటవల్లను, నన్ను వారితో అసహ్యముగ బోల్చుటవల్లను మనస్సునకు కష్టము గల్గెను. బుద్ధుడు నిర్వాణమార్గమును బోధించుటయందు పరిపూర్ణతను బొందలేదని నాకు తెలియదు. ఆయనకార్యము సాఫల్యము గాంచెననియే సాంప్రదాయములు దెల్పుచున్నవి. ఇతరుల నామతములోనికి మాన్యుట, యీపవిత్రకార్యము నట్లా వర్ణింపవచ్చునని ఉపసరిత మనవలయును. ఏనుక్రిస్తు క్రాసుమీద తాను జేపినపనినిగూర్చి చెప్పచు ‘అది పూర్తియైనది’ అని చెప్పినట్లుల యోహాను సుమార్తలో గలదు. హీరి ప్రేమకార్యము వారు చేచ్చిపోయిన తరువాత చాతలేదు గూడాను. అందలి సత్యభాగము కాశ్యపముగ నెప్పటికిని జీవించియుండును. వారు ప్రపంచనేప జేసినవిదవ గడవిన రెండు మూడువేలయేండ్లును మహాకాలచక్రములో రవ్వంతయని చెప్పవలయును.

అమహాత్ములవాటిలో నాపేరుగూడ లేర్పి యుచ్చరించుటకు నేను అర్హుడనని తలంపను. ఈ జన్మలోనే మోక్షమును బొందుటకు ఆత్మసాక్షాత్కారమును బడయుటకు ఆతురవడుచున్నాను. నాఆత్మకు ఈ అస్థిపంజర బానిసత్వమునుండి త్రెప్పివేయుటకు ఈ నా జాతీయసేవను నా శిక్ష లో భాగముగ దలంచున్నాను. ఇట్లు చూచిన నాసేవను స్వార్థపథముగ దలంపవచ్చును. నేను స్వర్గరాజ్యమును మోక్షమును బొందుటకు ప్రయత్నించుచున్నాను. నా ఆదర్శమును బొందుటకు గుహలోబోయి తపస్సుజేయుట అవసరముగాదు. ఆ గుహ నాలోనే గలదు. విలే అవిషయమును నేను తెలిసికొనవలయును. గుహలలో నివసించువాడు ఆకాశసౌధముల నిర్మింపవచ్చును కాని జనకునివలె సౌధము లేమియును నిర్మింపనక్కరలేదు. గుహలో నివాసముండి మనస్సు ప్రపంచమంతటను సంమోలము జేయువానికి కాంతి యుండదు. జనకుడు నిండువైభవముతో కులమాగురుండినను అజ్ఞాతమగు అనందమును కాంచి బొందవచ్చును. నాకు జేకనేక జేసి తద్వారా మానవసేవజేయుటయందే మోక్షమార్గము గలదు. ప్రాణముగల ప్రతివస్తువునందును నావ్యక్తిని కనుగొన నేను గోరుచున్నాను. గీతలో జెప్పినట్లుల మిత్రుడు, శత్రుడు అనుభావము లేకుండ శాంతముగ నుండగోరెదను కావున మహామృదీయుడుగాని, క్రైస్తవుడుగాని, హిందువుగాని నన్ను నిరసించి ద్వేషించినను నేను వారిని నన్ను ద్వేషించు నాభార్యను పుత్రుని ప్రేమించునట్లే ప్రేమించి సేవజేయుదును. కావున ఆ కాశ్యపస్వాతంత్ర్యానందములుగల భూమిని జేరు ప్రయాణములో నాజేక భక్తి యొక అంతరము మూత్రమే. ఇందువలన నాకు మతము లేని రాజకీయములు లేవని తెలియగలదు. రాజకీయములు మతమునకు లోబడియుండును. మతములేని రాజకీయములు మృత్యు వాత బడచేయువలసింది. ఏలననగా నట్టివి ఆత్మకు చంపివేయును. (ఎంగెల్స్విద్యా)

దేశీయమహాసభ

బెంగళూరున కావ్యసభ

మైసూరు స్టేటు కాంగ్రెసు అధ్యక్షులు జె.భీమారావు గారు కచ్చాటక రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షుడు గంగాధరరావు జేక పాండి గారి కిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—

రెండు వారములపాసభను బెల్గాములో జరపుట కంగీకరింపనివో బెంగళూరులో జరుపవలె నని మిత్రులు గౌర నాకు మాతాంగము సంగతులవారకష్టమయ్యిరి.

బెంగళూరు సభకేంద్రస్థలమై తెలుగు భేదకుగా నీటి తీవ్రసాగరములన్నియు కలిగి యున్నది. ఇచ్చట యారభ్యంతరము హాసభలు చాల జరిగినవి. వైస్ర కాంగ్రెసు స్వరసాక్షి మహాసభ మున్నగునవి జేకకావ్యులను కొచ్చికు రాష్ట్రమునందు జరుగుటకే కాంగ్రెసును దేశీయ సంస్థానము అని జరుపుటకు అర్హులర; ముందరు. మైసూరు సభాసాక్షి అత్యున్నతమైనది. స్వరాజ్యవాదను నిర్వహించు. బెంగళూరు వాస్తవ్యులకు కాంగ్రెసు నావ్యసరించి ఉత్తరభాగమున కెంతయు సంశయిలేదను. బెంగళూరు నగరము కర్నూటకులకు, బెంగళూరు బాటికి మధ్యగా నున్నది. కన్నడభాష నాంధరికి కేంద్రస్థానము.

ఈలేఖను రానున్న సభలో నుంచి నాకు ప్రత్యుత్తరము దెలుపును.

బెంగళూరున కావ్యసభ

బెంగళూరు కావ్యసభవారు కావ్యపు బాలైమాసమున రక్త సమాజేమా గావించియును స్వరాజ్యరక్తి దండవాములకు నాడుకవారిగాను ప్రక్షుల దూపమున నీలింది విషయములను ప్రభుత్వమువారి దృష్టిలోనికి తెచ్చిరి. ప్రభుత్వము స్వయం దుద్భూతమీదనున్న ఎస్.ఎస్.రాము వి. వి ఎస్ గాడు అధికారేతరసభ్యులకు వ్రాసిన రెండు బాలుల గురించి తీవ్రక్షోభము జేయబడెను. అయ్యవ్యూహపట్టి సంకల్పమున ప్రభుత్వపక్షమునకు బలమును చేకూర్చి, పట్టి నాయాదింబ జేయుట కిది యుత్తేజ ప బడెను. ఈబాలుల ప్రభుత్వమువారి యంగీకారము లేకనే వ్రాయబడెనా అనియు, రాము గారు ప్రభుత్వపక్షమునకు దండ నాయకుడు (విప్రు)గా పనిజేయుచుండెనా అనియు ప్రశ్నించెను (ఆంధ్ర)

విశ్వవిద్యాలయ పరీక్షలు

వి. ఎస్. ఎస్. సి. డిగ్రీపరీక్ష, మార్చి 1924

ఈపరీక్షకు బోయిన ఆరుగురిలో నెం 489 డి. ఆర్ రంగారావు ఒక్కడే ఉత్తీర్ణతయ్యెను.

చేకబంధు చిత్తరంజన దాసుగారికి కాకినాడ మ్యూనిసిపలిటీ
సంఘమువారు సహృదయతను సమర్పించినందులకు వ్యయ
పగతబడిన మొత్తము రూపాయలును మ్యూనిసిపలిటీ చేతు
లకువలన రాబట్టలేని (ఇంకా తోడ్పాటు గల అత్యంత పు
ణ్యదేవుని దిన (7 వ తేదీ) సాయంకాలము అవసరసంఖ్యనభ
జరిగినది. అభ్యుత్థుడు సామ్యు చిల్లంపరాడు, నీచింజోర్లులో
కాదింజులెనని ముగ్గురు సభ్యులు కొరింపగున యీ సభ జరిగినది.
ఈ తీర్మానము తేలికగీర్తనగా నామోదించబడెను. అందులకు
కోర్కొనామోదము వ్యయపరుడలెనను తీర్మానముగూడ నా
మోదించబడెను. అభ్యుత్థుడు మూత్రము (ఇది ఆయనకు సంబం
ధించిన విషయ మగుటచే) పట్టు యిచ్చాల్సేను. అని స్పష్టిత
చిల్లంపరాడి కాకినాడనుండి నేడు తరింజూర నుండును.

ఆంధ్ర పత్రిక రక్షాక్షి సంవత్సరాదినందిక తయారయినది

ఈ దినోత్సవ సంవత్సరాదినందిక తయారై చందాదారులకు వరసక్రిమముగా చంపుట ప్రారంభించినాము. చందాదారులు త్వరపడక స్వీకరించెదరని ప్రార్థించెదము.

సంవత్సరాదినందిక లక్ష్మరలేని చందాదారులు దయచేసి ముందుగా తెలిపినయెడల మాకు పొస్తుఖమ్ములు దండుగ గాకుండును.

వ్యవస్థాపకుడు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1924వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 8 వ తేది

మంగళవారము

సత్యాగ్రహ వాసరము

సత్యాగ్రహ వాసరము, భారతీయుల కత్యంత పవిత్రము. ఏప్రిల్ 6 వ తేది మొదలు 13 తేది వరకు జరిగిన సంఘటనములు, హిందూదేశమున కెన్నడును వరపునకు రావు. పంజాబులో నిజవిత్ర వారిమన వండిలకొలది నిరంపరాధులగు ప్రజలు జయరుసేనాని గుండుప్రేతులకు గురియై నేల గూలిరి. అప్పటి బీభత్సమును తలచుకొనిన, ఎవరి గుండెయి ఎవియకుండును? ఇట్టి ఘోరకృత్యము నకు పాల్పడినవారిపై సుఖులై యున్నారు. పంజాబుకు జరిగిన ఘోరమగు నన్యాయమును తొలగించుట కింతవరకును సమకట్టరయిరి. అప్పటినుండి ఇప్పటివరకు పంజాబునందు అధికార నిరంకుశత్వము వ్యక్తమగుచునేయున్నది. అకాలీక్షత్వ సందర్భమున మరెయ్యకమారు పైకియెబికినది. పంజాబు దుర్లభ ఎంతజాలికరమయినను, జతీయకాలా బాగు వ్యవహారము ఎంతదారుణమయినను, సత్యాగ్రహ వాసరమునందే స్వరాజ్యవాంఛ ఎల్లర హృదయముల నాటుకొనెను. స్వాతంత్ర్యబీజము లాదినముండే మొలకలెత్తెను. అసహాయాద్యమ ముడియించుట కిదియే కారణమయ్యెను. స్వయం సహాయమే ముక్తిమార్గమని దేశమున కంతకును వెల్లడియయ్యెను. కష్టము లూరకెరారు. సుఖస్థితి కన్నను, కష్టస్థితి సత్యము నెక్కుడు పరిస్థుటముగ గోచరింపజేయును. పంజాబుదస్థితి, హిందూదేశ క్రవ్యమును బోధపరిచెను. అట్టిజారము, హిందూదేశ చారిత్రమునందగ్రస్థానము వహించుననుటకు సందియ మేమి?

ఈ వారమున ప్రజలు ద్వేషభావము నావల ద్రోసి, పవిత్రహృదయాలై, తమ నిజధర్మమును నిర్వహించుట యత్యంతావశ్యకము. భారతీయులు స్వీయబలమును వృద్ధిజేసికొనినగాని, స్వాతంత్ర్యమును నెలుపుకొనజాలరు. మహాత్ముని యవదేశములు మరల దశదిశల మాకు మ్రోగుచున్నవి. నానిని ఆచరణలోనికి చేచ్చుట ఎల్లరకర్తవ్యము. సత్యాగ్రహవారిమున బలపడడి కష్టయము విధలముగాజాలదు. సత్యాగ్రహ బలిపి నాగపురము నందు సుశ్రుక్తమయ్యెను. పంజాబులో అకాలీలు సత్యాగ్రహశక్తిని వెలిబుచ్చుచున్నారు. బోర్గుడు

సత్యాగ్రహ మెటులు విజయముగాంచెనో దెలుప నక్కరలేదు. గాంధీమహాత్ముడు బోర్గుడు సత్యాగ్రహవిజయము నంతయు కొనియాడుచున్నాడు. సత్యాగ్రహ మెన్నడును అపజయము బడయజాలదు. సత్యాగ్రహము నుపయోగించువారిని, ప్రతిపక్షులనుగూడ పవిత్రపంతుల జేయజాలిన దది యొక్కటియే. హిందూదేశ మీ సాధనము నవలంబించి లోకమున కంతకును శుభము చేకూర్చగలుగును. సత్యాగ్రహధర్మము ననుష్ఠించుటకు, ప్రస్తుత స్థితిలో హిందూదేశ మొక్కటియే శక్తి వంతమై యొప్పుచున్నది. దేశమును నడుపుటకు లోకాశీత పురుషుడగు గాంధీ సిద్ధముగానన్నాడు. ఇట్టి తరుణమును బోగొట్టుకొనక, ధర్మమార్గమున నిష్ఠ కామ్యార్థసిద్ధిబడయుట హిందూదేశము నకు సుకరముగాదా?

కాన్పూరు కాల్యు: నాయకుల వృత్తాంతము

కాన్పూరు కాల్యుల విషయమై, మే మూ హించిన సంగతి నిజమని, నాయకుల వృత్తాంతము వెలుపుచున్నది. పోలీసువారు తుపాకుల ప్రేల్చ దగినంత యవసరము గలుగలేదని స్పష్టమగుచున్నది. నాల్గింట మూడువంతులమంది కార్మికులు ముందే వెడలిపోయిరి. మిగిలి యున్న కొలదిమందిని వెడలగొట్టుటకు సాధ్యపడలేదని నమ్ముట కాధారము గమపించడు. నాయకులతో తిన్నగ సంప్రతించి యున్నచో, పోలీసువారు రావలసిన యగత్యమే లేకపోయెడిది. మిగిలిన కనివారలు గూడ నమ్మదిగ వెడలిపోవుచుండగ, కట్టలతో వారిని బాదినటుల నాయకుల క్రకటనము దెలుపుచున్నది. పోలీసువారు తమ విజృంభణము నాపిన, మిగిలిన కార్మికులను వెడలిపోయెదరని, డాక్టరు మురళీలాల్ గారు బ్రతిమాలినను వారు విసరయిరి. మీదుమిక్కిలి డాక్టరుగూడ దెబ్బలు దిరిరి. ఉమాశంకరుగారు తొందరవలదని దెలిపినందులకు, వారుగూడ పోలీసువారి దెబ్బలకు గురియయిరి. లోకల నున్నవారుగాక, బయటకుబోయిన కూలీలు రాళ్లుడవ్వ దొడంగిరియు, పిమ్మట బీభత్సము జరిగెననియు, దెలుపబడెను. కొన్ని మృతకళేబరములు బాయిలకులలో దగ్గముజేయబడెనని గూడ డాక్టరు మురళీలాల్ గారికి దెలిసెను. కాంగ్రెసు వాలంటీరు లోకరును, పోలీసు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు గారును, యీ విషయమును కనుగొనుటకు మిల్లు యొద్దకుబోగ, వారిని లోనికి రానియకబోయిరి. ప్రజలపక్షమున విచారణసంఘ మొకటి ఏర్పాటుప బడెను. జిల్లామేజిస్ట్రేట్ గారు వేరొకవిచారణసంఘము నేర్పరచిరి. త్వరలో విచారణ సంఘముల రిపోర్టులు వెలువడగలవు. ప్రజల ప్రాణము లనిన అధికారాల కెంత చురుకైనయో, ఇందుమూలమున తెల్లమగుచున్నది. పోలీసుభటు లెంత దారుణముగ బ్రవర్తించినను, ప్రజలు తమ నిగ్రహమును కోల్పోవ కుండుట ముఖ్యము. ఎంతటికష్ట పరిస్థితులలోనయినను, అసహనమును జాపక, దౌర్జన్యమువంకకు బోకయుండుట యత్యావశ్యకము. లేనియెడల, దేశాభ్యుదయమునకు తీరనికొరంత వాటిల్లక మానడు.

ఆంధ్రపత్రిక: ఉగాదినందిక

ఉగాదినందిక సకాలమునకు వెలువడెనని తెలుపుట కెంతయు సంతసించెదము. ఆంధ్రదేశమున కాంగ్రెసుసభ జరిగియుండుటచే, కాకివాడ సభలకు సంబంధించిన వృత్తాంతమును ముద్రించుటవసరమయ్యెను. దేశనాయకుల మహావన్యాసములు ఆంధ్రమహాజనుల కుద్బోధకరముగ నుండు

నని ఎంచెదము. చిత్రకటములలో కాంగ్రెసుసభకు కెందినపటములు గలవు. శుష్కశరీరుడగు మహాత్మునిపటము, ఎట్టివారిహృదయము నయినను కరగింపకమానడు. దేశమునకై యింతటికష్టముల బడుచున్న మహాత్ము సనసరించుట ఆంధ్రుల ధర్మమని హెచ్చరింప బనిలేదు. లేబరు నాయకుల పటములును, భారతీయ, ఆంధ్రప్రముఖుల పటములును సంచికనలంకరించుచున్నవి. కంచికయందు వ్యాపరాజములు పెక్కులు గలవు. వేంకటపార్వతీశ్వర కవుల విహంగవిమానము, న్యభావచిత్రమును చక్కగ వర్ణించుచున్నది. సేపూరి లక్ష్మీనరసయ్య ఎం. ఏ. గారి "సాహిత్య విమర్శనస్వభావము" మల్లాది సూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారి "వెదనార్యునియందంతము" మేడేపల్లి వేంకటరమణాచార్యులుగారి "విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతము, గిడుగు వేంకట సీతాపతిగారి "సన్నయభారత చందో విషయములు" మున్నగు వ్యాసములతోను, వేంకటపార్వతీశ్వరకవులు, బుర్రా బాలకృష్ణ శాస్త్రిగారు, జంధ్యాల వెంకటశివకవులు, వెంకటేశేష్ శ్వరకవులు, వడ్డాది సుబ్బారాయుడుగారు, మంగి పూడి వేంకటశర్మగారు, జనమంచి సీతారావు స్వామిగారు, శృంగారకవి పాపారాయుడుగారు మున్నగు కవివరుల పద్యములతోను ఆరంభప్రస్తావన మున్నగు పితృపములతో సంచిక విరాజిల్లుచున్నది. క్రొత్తపల్లి సూర్యారావుగారి "ఉచిత వేష" మను కథ ప్రాచీన ఆధునిక సాంప్రదాయములకు గల భేదము దెలుపుచున్నది. నూతన సంవత్సర పంచాంగ మెప్పటివలె జేర్చబడినది. పంచికలో 308 పుటలుగలవు. నూతన సంవత్సరాదినందిక ఆంధ్రులకు సమ్మోదము గూర్చునని నమ్మెదము.

ఫారెస్టుకాళి

1922-23 సంవత్సరపు ఫారెస్టుకాళి పరిపాలనపు రిపోర్టునందు రెండు ముఖ్యవిషయములు గమనించును. రసూల్ కొండ రంకపు కోతమిల్లును స్థాపించుట యనగత్యమని దెలుపుచు, మద్రాసు కాననసభ వారిందుకు సంబంధించిన గ్రాంటును నిరాకరించియుండిరి. కాని, గవర్నరుగారు సర్టిఫికేట్లును పయోగించి, యీ గ్రాంటును పునరుద్ధరించియుండిరి. ఇప్పుడెవరియూహ నిజమో తెటపడినది. రసూల్ కొండ మిల్లువలన లాభమువచ్చుటకు బడులు పట్టమువచ్చెనని, ప్రభుత్వము వారి రిపోర్టునందంగీకరించుచున్నారు. ఇటులనే చెట్లనాయను అడవులలో గూడ పట్టమే తటస్థించెను. ఫారెస్టు పంచాయతుల లపజమును గాంచునని అధికారు లిదివర కెంతభయపడినను, ఇప్పుడు వారిభయము తీరినది. పంచాయతుల వలన లాభము గలదని తేలెను. తగిన ప్రోత్సాహమున్నచో ఫారెస్టు పంచాయతులు ప్రజల కష్టములను బాపగలవు. పంచాయతీ ప్రతిష్ఠాపన, నిన్ను నేడుదయించినది గాదు. హైందవ సాంప్రదాయముల కిది అనుగుణ్యముగ నున్నది. అడవుల సందర్శముననే గాక, ఇతర సందర్భములలో గూడ పంచాయతీ ప్రతిష్ఠాపన నంత విరివిగ నుపయోగించిన నంత జేతుకర మగును. అసహాయాద్యమే మంతరించినందున, ఫారెస్టుకాళి కిబ్బందులు దొలగెనని, రిపోర్టు వెలుపుచున్నది. కాని ఫారెస్టు నేరముల సంఖ్య 1921-22 సం॥నందు 290.0 లు గాగ, 1922-23 సం॥నందు వీనిసంఖ్య 32874 లయ్యెను. అసహాయాద్యమి మంతరించినను నేరములసంఖ్య బెరుగుటకూడ, ప్రభుత్వము వారి యూహ సరిగాదని తోచును. నేరములను కని

కామస్వభవ ప్రవీణుడు 7:—ప్రతియూరూపములవద్ద జ
గిత 1 అప్పుడు శరీరించి చిన్నియగుటకు గాను ఈ గారము సాయం
త్రయ, దాక్షిణ్య మురారీకాకాగిడుద్ధుత్తుర క్రింద బహి-
సభ బరిగెను. ఆ ధృత్తు దా క్రింద బిదిసి మున బరిగె
వినుముల వన్ని బిది సవంచి అన్నునోబెరయన్న మిట్ట
నాని దొర్లవ్వరసాతమున ను మునముల ప్రార్థిసావన నె
కటి నమైకట్టులగుందు గానవయన అప్పురకును దొర్లవ్వ
సాత్మమున గురించి సవంచి కిరుకారములేయే అధి కున
కుపాక్షుల ప్రేర్పించుటకు గూరమున బెరివి. బాపమున
1 బిది 1 గూరమును గుర్తులు గాను దాను 12 గుర్తు
సేపు చూచునకు నూర లాదితనమున గాని ఎట్టి యోజనమున
గూర లేవనియూ అక్కికభలులున్నట్లుండి ఆ సూర్యు గా వని
గుఱుతు సది నియూ అంకితి తాను చేరుటకై కై, కొండ
వృత్తి నొనిననో పనివాని కెనివీ సేవనని తెలిసిన కా
లేదనయూ, అప్పుడొకరూపురకు తన్నెదుర్చుచేర్చుటవని
పడిపోతినియూ అప్పుడు కొందరి కిచ్చి కనాదులొని కేవ
గనియూ కళ్ళయూని బరికెని అక్కిమున సమైవార్ల సేవ
య్యకప్పుడి అనగానాకుల 2 లేక 3 కుదులవని వనివాడు బ
క్కిమున కలరు. మిరికావారికున వక్కినోయిని కొంకెకడి క

మిలిటరీ సార్వేంట్లు చొంగతనము. — పశ్చిమ
మేజర్ జే. టుగారి యొక్క ఎస్. హెచ్. జి.డి.కె.
బాటను కనిపరచుచున్నది. పశ్చిమ బెంగాల్ ప్రభుత్వము
మిలిటరీ సార్వేంట్ల రెజిమెంటులోనివానిని భూభాగచోరన చేసిన
వారిని శిక్షించును. సార్వేంట్లు 1922-23లో వార్షికముగా
నాందిపురు కమ్యూనుల దుస్తులను నిర్మించుటకు ముగ్గు
రక్ష 500 గజములు, రూ. 500 నిలువబడి అవసరమిది
తెగ్గెలు (బానిసు, ముద్దాంబి) వైదొలగి పోయిరి. కను
లేవిన విచారణలుగలవు.

అందుచేత ప్రభుత్వమును పరిశీలించి దానిని మార్చి
 ప్రభుత్వమును మార్చి 10 రోజులపాటు పరిశీలించి
 చేరదు.

భారతదేశవ్యవహారములు

మంత్రివర్గమువారు

ఇండియా కార్యాలయమువారు ఇండియా దొరలనమువారిసలహా సంగీకరించుట

లండన్, ఏప్రిల్ 6;—బైటుహౌస్ ప్రభుత్వమువారు ఢిల్లీ ప్రభుత్వమువారి సలహాను అమోదింపబడెను. మంత్రివర్గమువారు భారతదేశమునకు పంపిన వార్తలను అమోదింపబడెను. భారతదేశమునకు పంపిన వార్తలను అమోదింపబడెను. భారతదేశమునకు పంపిన వార్తలను అమోదింపబడెను.

భారతదేశములో సైనికబలము

సుగూర్చి డియరీ తెలిపినపుడు ప్రతిపక్షము కన్నులు పిరిగెట్ గాఱుట వ్రాసెను. ఇండియాలో ఆరవరతుగుహా వినియోగించుటకు బ్రిటిషు సైన్యములకు తోడుగా అగ్రమును ఇంకొకపటాలమును పంపవలెను. భారతదేశములో శక్తివైవిధ్యమునుండి తొలగించిన వారిని మరల ప్రవేశపెట్టవలెను. భారతదేశములో కాంతియార్థము ఇంకను రెండు బ్రిటిషు పటాలములు, ముందు బ్రిటిషు ఆర్మీ కడగలులు ముందు బ్రిటిషు సాయుధబలములు గావలెను. ఒక పక్షములో ఇండియాలో యుద్ధమునకు సైన్యమును కేరళకు జేయుటకు పైని పటాలము గావలెనని నత వార్తమును గొంపోవుటకు గట్టములు మాన్పవలెనని చాటునని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించుటకు జేసవలెను. 1914 లో పంపినటులే ఆతిర్వరికముగ ఇంగ్లండునుండి రి పటాలములను పూర్తికరయింపవలెనని బంపుటకు యుద్ధకార్యకర్త అభిప్రాయమును తెలిపెను. భారతదేశములో రానున్న సందిగ్ధాస్థి నెత్తుకొనుటకు సైనిక బలమునుగూర్చి ఏర్పాటుకొనునట్లు దానిభరితములకు ఇండియా దొరలనమువారికి ఉత్తరవాదులుగ జేయవలెను.

క్రొయిడక్ వైమానిక పనివాండ్రు తగవు

లండన్ ఏప్రిల్ 6;—వైమానికలో కార్మికము త్రివిజోక్తము కలుగ జేసుకొన నునెడ రనుచున్నారై క్రొయిడక్ నుండి బ్రిటిషు విమానము బయలుదేరిపోయి ఒకవారిమైదడి, కొన్నియారప్పలను జేసెగాని క్రొత్తవైమానిక తాముపనిచేయువారిమని వైమానికము సంఘంలో నిన్నుచించుకొనిరి. ఈలోపుగ వర్తకలకు చాల ఇబ్బందిగ నున్నది.

బ్రిటిషునాకానిర్మాణతగవు

పరిష్కారమును గూడవలగ న్నించుచున్నది. ఉభయపక్షములవారును క్షమణమునకు పరిష్కారము జేసికొనుటకు ఆలోచించుచున్నారు.

ప్రాంతకు బ్రిటిషు వైమానికము ఏగి (పెంచె) పురస్కరమును వారికి స్వగత మొసరి.

ఒకమంషి గుండెలు కొట్టుకొనుకొనుటను పిట్టి, గుండెల తెలిపిపోయినా తగలని తెలిపిపోయినా వివరింపబడి.

ఇట్టి ఎన్నికలందు పూర్తికావడము ఎక్కువ జనముగలవలెను.

సప్తరాష్ట్రక నాకానిర్మాణకాలలో పనిజేయు ఇంజనీరులు జనాభా ప్రకారము మునుపటి సమీక్ష తప్పదు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ స్వచ్ఛాత్రసీ బ్రాంచి ఆపీసు:— ఆంధ్ర ప్రదేశ్ స్వచ్ఛాత్రసీవారు మైలాపూరు కేంద్రాధికారులను, 19 గృహములందు బుధవారము (3-4-24) సాంఘికము 5-80 గు మారవ బ్రాంచి అనువృత్తి తెరచెదరు. టి. ఆర్. రావు కుండ్రయ్యగారు అధ్యక్షులుగా నుండురు. వైద్యధికారి ఎస్. స్వచ్ఛాత్రులుగా అచ్చట వైద్యులుగా నుండురు.

స్థానిక వార్తలు

అకాశీదినము - అన్నదానము:—మదరాసు జిల్లా కార్యగమ సంఘమువారు ఏప్రిల్ 10 క తేదీన 'అకాశీ దినము' ఉండర్బయ్య ప్రాధాన్యమును సుగమవర్ణ అన్నదానము జేసెదను.

పశ్చిమగోదావరి పర్యటనము:—గాంధీ భూమి నిధికి పశ్చిమగోదావరి పర్యటనము సలుపుటకై కాకినాడను నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు, నిన్నటిసాయంకాలము కలకత్తామెయిలులో బయలుదేరి రాజేంద్రగిరిగూడెమునకు జనిరి.

చెన్నపురి ఆరోగ్యము:— ఏప్రిల్ 5-6 తేదీలో అంతమయ్యేవారమునందు మరణసంఖ్య వెయ్యింటికి పాటు:— 882 మృత్యువులుండెను. అంతకు ముందు వారము 874 మృత్యువులుండెను. 18 మందికి స్పృహకలహాన్ని రి ముగిసిరి. ఇతరజ్వరములవలన 26 గురు మరణించిరి.

రాకపోకలు:—హెచ్. ఆర్. దంశన, ఎం. ఎల్. ఎ. గారు జేటిఉపజం బొంబాయికుంకి కచ్చిరి.

డా॥ స్వామిభాషణ గారు తె. గ. భూమనకు, నెల్లూరుగారు నాపురాకు, కర్ణాటకకు సింధున గారు అన్నామలయి నెట్టి గారు జిల్లముగారు బొంబాయికి జే, డబ్బులు భోమగారు సిహ్వాన నిన్నురాతి బోయిరి.

చక్రపాణివామము విన్నీకంచెనీ నాన దుకాషి లడను క్రవర్తమునకై నిన్నుబోయెను.

యం. కరుణాకరమూసను ఫిషరీను దైర్ఘ్యముగా నియమించుటకు వెలియుచున్నది.

సత్యాగ్రహవారము:—కడపను సంతర్కములందు వరకే, ఈసంతర్కమున మదరాసు తమిళ కార్యగమ సంఘము వారు సత్యాగ్రహవారమును జనపుటకు ఆరంభించిరి. అసందర్భమున కడపను అవివారము సామంకాలము రి గంటలకు తిక్కలి కేంద్రీ నమోదరభాగమున ఒకసభ జరిగెను. ఎం. ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. కార్యక్రమములకు తమిళభాషాముండెనెగెను. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు సత్యాగ్రహవారమునుగూర్చి ప్రస్తావించిరి.

అదికేకలము నామకము గారును ఉపన్యసించిరి. ఏ. వెంకటరెడ్డి వ తేదీనాడు జేతమరము రాలిటుచుటకు సభ జేపించెను. దానినే గాంధీయజాత్యుడు సత్యాగ్రహదినముని యానెను. అప్పటి నుండియు, ప్రజలమనస్సులందు గొప్పమార్పు కలిగెను. స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు సత్యాగ్రహమే ఉత్తమమైన సాధనమని మహాత్ముని విశ్వాసము కాఁబోల్లంపునము. సత్యాగ్రహమునుండియే పుట్టును ప్రపంచములోని జేతములతోనెల్ల, ఆధ్యాత్మికసమరమును సాగించుటకు ఒక్కభారతదేశమే తగియుండెను. ఈ ఆధ్యాత్మికసమరమున తుదదరకు సాగించినగానీ, ఇంగ్లాండు జేతము భారతమునకు స్వరాజ్య మొసగదని నామకరు గారు చెప్పిరి. ఏ. రంగస్వామి అత్యుగారు కొంచెము ఆనాలోగ్యముగ నుండినందున, మాటలాడుటకు ఉత్సాహము మాపకుండెనను, అందఱును గాంధీయజాత్యుని యంతజేతములను అప్పటి పరలెనని చెప్పిరి. ఇద్దరుకు ధరించుచు హిందూ మహాత్ముడియును సఖ్యముగ నుండిన యెడల స్వరాజ్యము తప్పక వచ్చితిరనని జయమేము గారు చెప్పిరి. సభకు హాజరైనవారిలో కందరుంది కథిగముగ కార్యగమ సంఘముగ నుండినను లేవచ్చి ఇద్దరు ధరించినవారైనను వంద ముదియుండినను మాటలాడుదురును అని భావించుచు చంద్రవర్మగారు చెప్పిరి. కాని వందమంది కార్యగమ సంఘముగాని ఇద్దరు ధరించినవారుగాని లేనందున, వర్మగారు మాటలాడుట కంగీకరింపలేదు. అన్యతాకు మరల సత్యాగ్రహమాహాత్మ్యమును గూర్చి మాచ్చటించుటలో సభ ఆసాయంకాలము సుమారు 4 గంటలకు ముగిసెను.

శ్రీ లవణానందస్వామి

పుత్రికాసంపాదకులసభలో సుపన్యాసము ఈ నెల 10వ తేదీ గురువారమునాడు సాయంకాలము 5.30 గంటలకు జరిగింపును రెండునెట్టి విధి 8286 గృహమున నున్న కాపుసాహెబు దాక్టరు యం. రామరావు (ఎం. ఎల్. సి.)

గారి వైద్యకాలలో జరుగనున్న దిన, కార, కమ్, యాన్, ఆంగ్ల జేతసాహెబులకు సుపాదకులు. సహాయసంపాదకులు సభలో లవణానందస్వామి "జేతసాహెబు గూర్చి ముందెటుల అందోగనము జరపవలె" నను విషయమునై ప్రసంగించెదరు. అసభకు జి. ఏ. నటేశు (ఎం. సి. ఎస్.) గా రధ్యక్షత వహించెదరు.

వాతావరణస్థితి

1924 సం॥ ఏప్రిలు నెల 8-వ తేదీ మంగళవారము

జిల్లా ముఖ్య నగరములు	కల 24 గంటలలో అత్యధిక వర్షము	కల 24 గంటలలో అత్యల్ప వర్షము	కల 24 గంటలలో వర్షము	ఏప్రిలు 1-వ తేదీనుండి వర్షము	ఏప్రిలు 1-వ తేదీనుండి రానున్నవర్షము
గోపాలపురం	89.7	79.1	...	0	44.96
కొర్రాపుట్
వికాఖపట్టణము	90.6	81.1	...	0	37.09
కాకినాడ	98.0	80.5	...	0	33.9
మచిలీపట్టణము	94.9	81.4	...	0	41.59
గుంటూరు
కర్నూలు	105.7	84.4	...	0.02	25.01
బళ్లారి	104.7	78.9	...	1.08	20.51
అనంతపురము
కడప	106.8	85.8	...	0.04	31.28
నెల్లూరు	107.9	80.1	...	0	37.98
మద్రాసు	82.9	81.8	...	0	50.74
కడపూరు	91.9	80.5	...	0	52.94
తెలూరు
నీలము	103.7	81.6	...	0.61	39.20
కొయంబట్టూరు	97.8	76.8	...	2.01	22.29
తిరుమనాపల్లి	103.8	81.1	...	1.51	38.18
నాగపట్టణము	90.6	81.4	...	0.95	54.98
పునుకొట్
మధుర	101.3	78.8	...	0.80	38.58
పొంబర్	92.4	79.7	...	0	37.00
తిరునల్వేలి	0.91	28.34
తిరువేండ్రము	87.0	79.0	...	0.87	64.51
కొచ్చిన్	...	77.7	1.67	3.13	114.51
కాళికట్టు	94.2	75.1	4.21	7.22	117.16
మంగళూరు	95.8	81.1	...	0.55	125.68
దెంగురూరు	98.3	78.5	...	0.86	25.37
హాస్సన్
మేర్కార	85.2	67.4	0.12	2.50	125.46
రైచూరు
మైసూరు
కాక్ నార్
రత్నగిరి
బొంబాయి
హోలూపురు
కొడైకనాల్	74.6	58.9	0.03	0.89	62.18
ఉదకమండలము

సర్కారులు:—మేఘములు ఒకమోస్తయము నున్నవి కాకినాడలో అద్భుత ఎక్కువ. గోపాలపురం కాకినాడలో పగటివేడిమి 2.5 నుండి మూడుడిగ్రీలవరకు ఎక్కువ. రాత్రి వేడిమి 2.7 నుండి 5 డిగ్రీలవరకు ఎక్కువ.

దక్కన్:—అకసము నిర్భలముగ నే యున్న దనవచ్చును. కర్నూలులో పగటివేడిమి బళ్లారిలో రాత్రివేడిమి 2.8 డిగ్రీలు ఎక్కువ. కర్నూలులో రాత్రివేడిమి 7.6 డిగ్రీలు కడపలో 5.5 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్నాటకము:—అకసము నిర్భలముగ నే యున్నదనవచ్చును. మద్రాసులో అద్భుత తక్కువ. రాత్రివేడిమి 3.8 నుండి 5.8 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

మామూలుకంటె వేడిమి రాజధానియందు చాలవరకు ఎక్కువగ నున్నది.

ఎస్. ఆర్. సామ్రా, కాకతీయరాష్ట్రము

టెలిగ్రాఫ్

(మొత్తం గాంధీ)

కానీ సభాపతీ, హిందూమతాన్ని పరిరక్షించుటకు గూర్చి నా ఆభిప్రాయములు తెలుపవలసినదిగో కొందరు తెలివైనవారు ఆతరువాతనున్నారు. నేను తొందరపడి యేమియును చెప్పి వద్దని మరికొందరు పట్టుదలతో నున్నారు. కావున ఈ రెండు విషయములగుర్చి నా ఆభిప్రాయమును తెలుపవలెనని ఆతరువాత ముగిసేయవలసిగాని సాధ్యమైనంతవరకు వదిలి వేయదగిన తప్పులను విడిచివేయవలెనని మాత్రము గోరుచున్నాను. నాతో నేటి భవించనివారియెడల నొకభర్తయు నొకగలదు. వారును గుప్త నిధులగు నాతో పనిచేసినవారు. నేనెంత జోరమున ప్రేమించుచున్నానో అట్లే ప్రేమించెదను. నాతో కొంద రిమ్మగలవారు నన్ను నీయో త్యాగముల సల్పిరి. నే నట్టి జేమియును చేయలేదు. వారి నా కంటె నెక్కువ జోరమునందు ప్రత్యక్షమగు భవము గలదు కావున వారి సామర్థ్యమును గౌరవమును గమనించి వారి ఆభిప్రాయములను పరిశీలించవలయును. అన్నిటికన్న ముఖ్యమైనదిగా, ఆలోచించుచుండ నేనొక ఆభిప్రాయమును తెల్పి వారిని తిరుద్దెనున్నట్లు జేయరాదు. వారు ఎన్నెన్నో మార్గముల జూపినను ప్రభుత్వమువారు వానిని తిరస్కరించిరి. వారియను గాని నిష్కర్షమునుగూర్చియు, హాలానాహజరతు మోహనీగారి విమర్శలనుగూర్చియు నిట్టి స్వల్పవిషయములతోనే ప్రభుత్వమువారు తిరస్కరించుచు జూపిరి. ఇట్టి పరిస్థితులలో స్వరాజ్య పక్షమువారు ఈ అవసరమున నేమార్గముల నభివృద్ధిచేసికొనవలసిగాని చెడగొట్టుకుండ నేను ఆలోచించి నా ఆభిప్రాయమును తెలుపుట యుక్తముగనుండును. పరిస్థితుల గ్రహించి వాటివృద్ధి యొక్కరూ పరిశీలించుటకు ప్రయత్నించుచున్నాను. ఓపిక బట్టి యుండిన పోవునదేమియునుండదు. తొందరపడుటవలన అనవసరముగ అల్లరి జరుగవచ్చును.

హిందూమతాన్ని పరిరక్షించుటకు సమర్థులగుగూడ యిదేవిషయమును నొక్క చెప్పవచ్చును. ఈ సమస్య బహుముఖమైనది. ప్రతి భాషయును పరిశీలించవలయును. ప్రతి మతమును కూడవలయును. తర్కపడి ఒక్కపాల్లముట చేసినయెడల భగ్గమనవచ్చును. కావున నా ఓ విషయమే కొన్ని నిర్దిష్టాభిప్రాయములను వారిని బయల్పరచుట కొంత ఆతరుముతోన్నను సహజము వహించియుండవలెను. హిందూత్వమును మహమ్మదీయులను ప్రధాన స్థానముల వహించినవారే పరిస్థితుల సంపూర్ణముగ తెలుసుకొని చే ఒక్కమాట యైన తప్పు వద్దని అనుచు నున్నారు. నేను ప్రయత్నించుచున్నది అంతయును స్వయముగజూచినగాని యేమియును తెలియదనిగూడ తెలుపుచు నానొకరేఖ వచ్చెను. నాకు వ్రాసినతేలికలముట యెట్లున్నను, నేను ఈ విషయమే జాగ్రత్తగ పరిశీలించిచే ఒక్కమాట వ్రాయ ననియు చెప్పినయెడల వానినిచ్చి దను. స్వరాజ్యసంపాదనము అంగీకరించుట అజమయమై యేమియును చేయవలెనో, దానిపై సాధారణతరగ యీశాసనసభ యెట్లు తగిలుట సంశ్లేషికరముగ పరిష్కారమగునో దానిపై సాధారణతరగయుండును. అది లేకున్నయెడల అంతయు సంభావన యగును. అదియే యుండునెడల స్వరాజ్యము సన్నిహితముగ వెంటనే అందుబాటులో యుండును.

కావున ఈసభలు జరుగుచునేయుండ, ఈ ముఖ్యవిషయములపై నా ఆభిప్రాయము తెలుసుకొనవలసినదిగో నిర్మాణకార్యక్రమమును నమోదుచేయవలెనని నేను కోరుచున్నాను. ఒక్కొక్కజనులము వదిలికొని భిక్షువునైనను స్వరాజ్యము ఒక్కొక్కమెట్లు దగ్గరకువచ్చును. హిందూసోదరులైనను మహమ్మదీయసోదరులైనను వానియెడ దురాలోచన యెట్టియనులేనివాడే యీ సమస్యపరిష్కారమునకు తోడ్పడును. ప్రత్యేక లో వ్రాయు విశేషములందరను మాటలను తగ్గించి యెట్టిభావములగాని ఆలోచించి ప్రభాభిప్రాయము కలతలేకున్నయెడల ఈ సమస్య తగిలుట పరిష్కారము గాగలదు. ఈమధ్య 'మెయి అఫ్ యాషియా' జోభావప్రత్యేకముల యుద్ధించి కొన్నిభాగముల ప్రయమించుచు నిష్పత్తి విశేషముల కొందరమానసమును తెలుపుచున్నది. అపనితేలుకపోవుటే వారు చెప్పెదరు. హిందూత్వగాని మహమ్మదీయత్వగాని తొందరపడి ఒకమాటకును ప్రత్యేకముగా జోరమునుగోరువారు వెంటనే దానిని ప్రకటింపవలసరములేదు. అట్టితప్పులను అతిశయింపజేయుట భారతీయమనవలయును. ఆయుద్ధించిన భాగములలోని చాక్రములు అంతుకుసంబంధించిన కక్షికారే గానించినదని నేను నమ్మును. మరిగారుచిలుట పరిష్కారములను తెలుపవలెననిగాని, మన బాలకుల కట్టిచేయుటగాని, మన కలములను వ్రాయకుండ వాటినుటగాని, ఆవసరమని యెవరుగాని తమ ఆభిప్రాయమును తెలుపవలసరము లేదు. (ఎం.గు. ఇండియా)

పాశ్చాత్యుని గాంధీమహాత్మ్య ప్రశంస

"ఆత్మబలము గాని పశుబలము గాదు"

రేపటి ప్రపంచము (2 వర్లు ఆఫ్ టుమో) యను పాశ్చాత్యపత్రికయం దిట్లు గలదు:—

...ఇప్పుటికి ఆహారోద్యమకార్యక్రమమునందు జరిగినవన్నియు సమర్థి కానోల్లంఘనము, పన్నుల నిరాకరణమునకు మార్గములు. హిందూజాతియంతయు ఒక్కసారి మేము పన్నుల చెల్లింపమని చెప్పి, ప్రభుత్వము నడచుటకు ఆదాయములేకుండ జేసినచో వాడే విజయము చేకూరును.

అత్యాయమును నిరంతరత్యమును అహింసతో జయింపవలెనన్న నెక్కువసహనము, కష్టములయం దొర్చుగలిగియుండవలెనని గాంధీమహాత్మ్యుడు గుర్తించెను. ఒకప్పుడు దుర్భరమగు బాధల కొర్రవలెను. కాని యెవరు సంపూర్ణముగా భరించెదో వారికి విజయము తథ్యము. అజేయమగు ఆత్మయెదుట బలాధ్యుడు అసహాయుడగు. విదేశీయుల ఖద్దరాభ్యుదయమునకు లోబడియున్న ప్రజలెవరయినను, "మీరు చంపిననుసరే, నరికిననుసరే, మేము మియాజ్జల వినము, మీకు సహాయముజేయుము, మీకు పన్నుల నీయుము," అనిన చాలును. అధికారులు లొంగిపోవక తీరదు. ఎన్ని ఇక్కట్లైన నోర్చి యిట్టి దృఢసంకల్పమునకు భారతీయులు రాగలరా?

గాంధీగారి దౌర్జన్యరాహిత్య అసహాయోద్యమము నెవ్వరు కేవలము సాత్వికనిరోధముగా నెంచవలదు. అదేమియు సాత్వికము కాదు. అది తీవ్రమైన ప్రత్యక్షనిరోధము. ఆత్మత్వమును గూడ నూచించును. కాని యది 'నైతిక' నిరోధము. కేవలము జోర్బలముతో గూడినదిగాదు. అది ఆత్మశక్తి గాని పశుబలము గాదు. ఈ నిరోధము విజయము గాంచినపిదప క్రతుని మిత్రునిగా జేయును. అంతేగాని యితరనిరోధములవలె విజయ మొందుటతో క్రతువు నిక నెక్కువ పగవారిగా జేయునదిగాదు.

గాంధీగారిని యెవరును పిరికివానిగా వలంపరాదు. ఆయనంతటి దౌర్జన్యకంతుడు జన్మించియుండదు. ఆయనకు భయ మెట్టిదో తెలియదు. ఆయన విధియని భావించి చేయు కార్యమునందు కష్టముల సహించుటయందు మరణమునైన కంటింపకుండును. ఈ శక్తిని లెక్కలేనన్ని సార్లు ప్రదర్శించెను.

దౌర్జన్యమును సహించుట. అంతకంటె నెక్కువగా పిరికితనమును విసర్జించును.

సమర్థి కానోల్లంఘనమున, అసహాయోద్యమమునందు ఆభిరీకార్యము కొనసాగించుట ఆలస్యము జేసినందుచే గాంధీగారిగూర్చి తప్పు ఆభిప్రాయములు పడుటకు తావుగలిగెను. ఈ విశేషమును ఆయన కలుగజేయులేదు. కాని 82 కొట్లమంది ఒక్కసారి విక్రమముతో నిరచిత్తముతో కానోల్లంఘనమునకు సిద్ధముజేయు ఘనకార్యము కష్టసాధ్యమైనదగుటచే విశేషమునకు కలిగెను. అనేకసార్లు ముహూర్తము నిరపరపబడెను. కాని ప్రతిసారియు నేదో యొక ప్రతిఘటనము వచ్చుచుండెను. సాధారణముగా నెచ్చటనో దౌర్జన్యము ప్రబలించుండెను. ఇందువలన ప్రజలు సంసిద్ధులుగా లేరని నూచించబడెను.

తర్కలో వారు సిద్ధపడగలరా? వారు గమ్యస్థానమును చేరుచుండిరా? సిద్ధపడగల రనియే గాంధీసమర్థకము. భారత జోరమునండి పలుప్రాంతములనుండి వచ్చువారలు గూడ నట్లే తెలుపుచున్నది. వారు సంసిద్ధులుగా నున్నారని ఇంగ్లాండులో కలరము భయము జనించినది. గాంధీగారిని మైదుజేసినచో ఆయన శక్తియు పలుకుబడియు చాలవరకు తగ్గిపోవునని ఇండియా ప్రభుత్వమువారు దలంచిరి. ఈయభిప్రాయము తప్పుని కలంచు అంగ్లేయులు చాలమంది గలరు. గాంధీగారిశక్తివలన జెయింబలో ఆయన కష్టపడుటవలన భారతీయుల మనములకు అసహాయోద్యమము బాగుగ వాటినది. బయట నున్నపుడుకంటె శక్తి యుండి గాంధీ యెక్కువబలవంతు డయ్యెను.

Notice for a lost Policy.

Notice is hereby given that we have received an application from J. Venkatappaya Sarma of Governorpet, Beawada for issuing a duplicate copy of policy No. 0243645 E/op issued by this company in favour of him on the ground that the original policy was lost. Any one having any objection to the granting of the duplicate policy will communicate with the undersigned within one month from the date of publication of this notice. If no objection is received a duplicate policy will be granted on expiry of that date.

Secretary, India Equitable Insurance Co. Ltd.
1, Lal Bazar St. CALCUTTA.

గాంధీ పూజానిధి

పశ్చిమ కృష్ణానందల పర్యటనము

నాల్గవేది యుదయమునను 7 గంటలకు శ్రీయుత కాశీశ్వరరావు, కామేశ్వరయ్య, నాగేశ్వరరావుగారులు బయలుదేరి ప్రభుమునను కేసరపల్లి గ్రామమునకు బోయిరి. అక్కడను వెంకటేశ్వరరావుగారు మగ్గుములను బెట్టి చక్కగను పనిజేయుచున్నారు. ఆ మగ్గుములమీదను పంచములను సాలెను పని జేయుచున్నారు. ఈయన స్థిరమగుమాస్తావృత్తిని విడిచి ఈ గ్రామమునందు చక్కగను పనిజేయుచున్నారు. ఇక్కడను ఒక హిందీపాఠశాలకూడ గలదు. ఈవిధముగను ప్రతిపదిగ్రామములకైనను మగ్గుములను పాఠశాలయను నున్న నిర్మాణకార్యము సులభమగును. ఆగ్రామవాసులు రూ 60/-లను గాంధీ పూజానిధికి సమర్పించుట కంగీకరించిరి. అక్కడనుండి బయలుదేరి 9 1/2 గంటలకు ఆతుకూరు చేరిరి. ఇక్కడ కేసర బసవయ్యగారు, వెంకటరత్నముగారు మొదలగుజోభామనులు గలరు. వారిదివడకే పూజానిధికి కానుకలను సమర్పించిరి. ఇంతవరకును నిచటను రూ 800/-చందాలు పడినవి. ఇంకను ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. భోజనానంతరము 12 గంటలకు బయలుదేరి వీరవిల్లి చేరి. అక్కడను ప్రభుమునను గ్రామస్థులను గూడ నేతము చేయుటకు గొంతకాలము పట్టినది. మూడు గంటలకు బయలుదేరి ఇంటింటికిపోయి చందాలను వేయించిరి. గ్రామస్థుల తృప్తిపూర్వముతో యథాశక్తిని పూజానిధికి లేదనక కానుకల నిచ్చిరి. శ్రీలు సములము కానుకల నిచ్చిరి. గాంధీమహాత్మ్యుని పట్టనగల భక్తుత్వానముల కీచందాలు నిద్ర్యముగ నున్నవి. రాత్రి 9 గంటలవరకును చందా వసూలుచేయుటయందు కాలము గడచినది. నాగేశ్వరరావు వీరరావులులు బసవయ్య గారులు 1 1/2 గంటలకు బయలుదేరి అంపాపురమునకు బోయిరి. ఆ గ్రామస్థులు రూ 116/-లను పూజానిధికి సమర్పించుట కంగీకరించిరి. పొట్టిపాడు గ్రామస్థులు పూజానిధికి సహాయమును జేయుట కంగీకరించిరి. సాయంత్రము 6 1/2 గంటలకు ఆతుకూరు చేరిరి. నాగేశ్వరరావుగారు 6 1/2 నుండి 7 1/2 వరకు స్వరాజ్యము, అసహాయోద్యమము పూజానిధి మొదలగు విషయములను గురించి ఉపన్యసించిరి. అనంతరము తిరిగి అంపాపురమునకు బోయి రాత్రి 9 గంటలకు వీరవిల్లి చేరిరి. భోజనానంతరము 10 1/2 నుండి 11 వరకును కాంగ్రెసు విషయములమీదను కొంతచర్చ జరిగినది. రాత్రి 11 1/2 కు ఆరు గొల్లు నకు జేరిరి. అయినతేది సంతకముచేసిపండుగ. నాగేశ్వరరావు, కాశీశ్వరరావుగార్లు 8 గంటలకే భోజనముచేసి చిరివాడకు బోయిరి. చిరివాడయందు విద్యావంతులు నుత్సాహవంతులును నైవ జోభామనులు గలరు. వారియాదరణము సత్కారములు జ్ఞాప్తములు. ఒకగంటకాలమునందు రూ 716- చందాలు వేయబడినవి. ఇంకను ఈ గ్రామమునందు నాలుగైదువందల రూప్యముల చందాలు పడుట కవకాశములు గలవు. జోరమునందంతటను గాంధీయోద్యమమునందుగల యభిమానము గ్రామస్థులను సందర్శించినవారలకు విశేషము గాగలదు. సాయంత్రము రెండుగంటలకు తిరిగి బయలుదేరి వీరవిల్లి, అంపాపురము, కేసరపల్లి, గ్రామములను జూచి సాయంత్రము 8 1/2 గంటలకు బెజవాడ జేరిరి. స్వరాజ్య ప్రతిగా మద్రాసుయందుయొక్క ప్రారంభోత్సవమును నాగేశ్వరరావుగారు 6 1/2 గంటలసమయమునందు జరిపిరి. అనంతరము కార్మికగ్రంథాలయసాంవత్సరికోత్సవము శ్రీయుత కాశీశ్వరరావుగారి యాధిపత్యముక్రిందను జయప్రథముగ జరిగినది. రాత్రి 9 గంటలకు సభ ముగిసినది. అదివారము 6 వ తేదీని కాశీశ్వరరావుగారు నాగేశ్వరరావుగారులు బెజవాడయందు గాంధీ పూజానిధి విషయమునను బాతీయవిద్యాలయ విషయమునను పెద్దలను సందర్శించి కొంతకార్యవిధానమును నిర్ణయించిరి, తిరిగి 8 వ తేదీనుండియును పీఠ పశ్చిమగోదావరియందు ప్రచారము జేయుట కేర్పాటులు జరిగినవి. (ప్రత్యేకవిలేఖ)

ప్రకటన

హిందీయుపాధ్యాయుడు కావలెను

కాజుహిందీపరమమునకు 4 మైళ్లదూరములో నున్న భవేశ్వరములోని శ్రీశక్తికాశానాథ ప్రభుకాంతా గారయందు మానమునకు రూ 1500 చొప్పున 3 నెలలుపాటు ధారాళముగ హిందీని బోధింపగలవారు కావలయును. వకభాషాను పీఠియో 20 తేదీవరకు మంజూరు చేయించబడును.

వలయువారు తమ యోగ్యతాపత్రములను అనుభవమును వివరింప గోరుచున్నాను.

కొప్పూరి భాస్కరరామయ్యగారు

2-4-24

అభ్యర్థకులు.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము : జాతీయవిద్యాలయములు

మహాత్ముడనయ్యెద్యమ, సిద్ధాంతములు బోధించుచుండే, ఆంధ్రులు జాతీయవిద్యా ప్రాముఖ్యమును కొంతవరకు గ్రహించి జాతీయవిద్యా ప్రచారమును చేయబడెను. కాని పాశ్చాత్యవిద్యా వ్యాపారమును మాత్రము సంపూర్ణముగా వాని వీడలేదు. జాతీయవిద్య ఆంధ్రమహాశవన లందిరను నాశ్వింప జాలకపోయెను. అందుచేతనే జాతీయవిద్యాలయము లాంధ్ర దేశమున నన్ని తావులందును నెలకొల్పబడి యున్నవి. ఇవియెవని ప్రజాపాదము బడయక నుహాత్ముని యాగమనమునకు యెట్టి ప్రాణములు నిలుపుకొనినవి. మహాత్ముని నూతనసిద్ధాంతములు ఆంధ్ర రాష్ట్రమున నూతనచైతన్యము గల్గించెను. పాశ్చాత్యవిద్యా సంపర్కమువలన భారతవర్షమునకు కలుగుచున్న యాపదలను మహాత్ముని దయవలన వారికి గోచరించెను. పాశ్చాత్య విద్యా వ్యాపారము వెనుకదారిపట్టెను. జాతీయవిద్యకు కొంతవరకు ప్రజాదరణ కలిగెను. 1920 సంవత్సరారంభమున ఆంధ్ర రాష్ట్రమున ఉత్సాహము తరంగితమయ్యెను. నందలొలిదివిద్యా గృహ ఆంగ్లపాఠశాలలను విడిచి, జాతీయవిద్యనభ్యసించు ముందు నకు నడచినవచ్చిరి. పఠాభివృద్ధి జాతీయ విద్యాలయములు స్థాపించబడినవి. కాని 1921 సంవత్సరారంభమునకు ఉత్సాహము మందగింపబడినది. పొంగుబడ్డలైనవి. కొంతమంది విద్యార్థులు మరల ప్రభుత్వ విద్యాలయములకు తిరిగిపోయిరి. ఆంధ్ర మహాజనల యాదరణలేమియెను యూదుర్జను ముఖ్య కారణము. జాతీయ విద్యాలయములు విద్యార్థి భూస్వామ్యము మాత్రము గాతడు, అట్లే నిలిచియున్నవి. ఇప్పుడు ఆంధ్రదేశమున వివిధప్రాంతములందు మహాత్ముని 87 పాఠశాలలున్నవి. ఇవి వివిధ కడదర్జరముగా నుండుట కడుకోవలసియున్నది. వీనిమధ్యనుండి కేరళము ప్రజలే గాక, కాంగ్రెసువెల్లరుకాదే ఉత్తరవాదులు అని చెప్పక తప్పదు. కాంగ్రెసునాయకులు తక్కిన ప్రాంతములలోవలె నొక విశ్వ విద్యాలయమును స్థాపించి ఆంధ్ర జాతీయ విద్యాలయములకు వలసిన విద్యావిధానమును, ప్రతిష్ఠించుకుంటు యొక కారణము. కాంగ్రెసునాయకులు, విద్యాలయములకు ధన సహాయము చేయకుండుట రాదనది. వీరి యుపేక్షాభావము గొంతవరకును, జాతీయవిద్యాలయముల ప్రస్తుతస్థితికి గారణమని చెప్పి సాహసించుచున్నాను. అందుచేతనే జాతీయవిద్యాలయములు గొన్ని గలించినవి. కొన్ని అంతరించుటకు సిద్ధముగా నున్నవి. జాతీయపాఠశాలలను విద్యార్థిభూస్వామ్యక్షిణి అంటె ను. కొన్ని పాఠశాల లిదివరకే అంతర్భాగమైనవి. భీమవరములోని తిలకు జాతీయోన్నతపాఠశాల ఆ ప్రసిద్ధిచెంది. కాకినాడ, తణుకు, జాతీయపాఠశాలలు చావుబ్రతుకులమీద నున్నవి. ఇట్లెన్ని యో పాఠశాలలు ధనసహాయము లేమిదే దుస్థితిలో నున్నవి. విద్యాలయములే బాలవరకును అవసరమైన ప్రచారమునకు తోడ్పడినవి. నేటికిని జాతీయవిద్యాలయములు గల తావులందే బాలవరకును సహాయనిరాకరణము సజీవముతో నున్నది ప్రభుత్వోద్యోగముల త్యజించి, జాతీయపాఠశాలకై యావర్జీవమును కృషిసలుపుటకై దీక్షబూనిన యువకులెందరో గలరు. ఇట్టి పరిస్థితులలో జాతీయవిద్యాలయములయందే ఉపేక్షాభావమును విహించుట స్వరాజ్యోద్యమమునకు చాల నష్టదాయకము. ఇంకనుజాతీయ బ్రతికియున్న పాఠశాలలు ఆంధ్రదేశమున మొత్తము, మీద యంతవరకు మాత్రాగ్యాలయమునకు తెలిపినంతవరకు 87 పాఠశాలలు గలవు. అందు లెందు కళాశాలలును, 11 ఉన్నత విద్యాలయములును, 75 ప్రాథమిక పాఠశాలలుగలవు. వీరిలో 8 పాఠశాలలు కాంగ్రెసుసంఘములచే నిర్వహింపబడుచున్నవి. 32 విద్యాలయములు కమిటీలచే స్థాపించబడి పాలింపబడుచున్నవి. 47 పాఠశాలలు ప్రత్యేకవ్యక్తులచే ప్రతిష్ఠించబడి వారియంద రణముగ్రంద నే నున్నవి.

ఉపాధ్యాయులు:— మొత్తముమీద ఈ పాఠశాలలో 180 మంది ఉపాధ్యాయులు స్వల్పవేతనములమీద పనిచేయుచున్నారు. విద్యార్థులసంఖ్య:— 87 పాఠశాలలలోను 3813 విద్యార్థులు విద్యార్థిత్వము చేయుచున్నారు. ఈ 87 పాఠశాలలలో మాకు 22 పాఠశాలలనుండి మాత్రమే నివేదికములు వచ్చియున్నవి. తక్కినవాటినుండి యింకను రావలసియున్నది. మాకు తెలియవచ్చినంతవరకు ఆంధ్రదేశమున వివిధప్రాంతములందు నెలకొల్పబడిన పాఠశాలల సంఖ్యను వాని స్థితిగుతులను యీ క్రింది ప్లేటు మెంటురూపముగా వివరించుచున్నాము.

Table with 2 columns: పేరు (Name), నామకార్యదర్శి (Director), ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయోపసంఘకార్యదర్శి (Andhra Pradesh National Education Officer), బెజవాడ (Bezawada).

హైదరాబాదు: రుద్దిరోద్ధారి (సంక్షిప్తచరిత్ర)

రుద్దిరోద్ధారి సంవత్సరమున హైదరాబాదు రాజ్యము మహాశవన వహించిన నవాబు మీరు ఉస్మాన్ ఖాన్ బహద్దరుగారి యజమాన్యమునను, పఠశాల ప్రభుత్వసభ యధీనమునందును యథాప్రకారముగ నుండెను. ఈ ప్రభుత్వసభయందు రాజకీయ, ఆర్థిక, పారిశ్రామికాది వివిధశాఖాగృహములు పాలనభర్తలగు నున్నారు. సభాభ్యుత్తర నవాబు ఖరీదుకు ముల్కబహద్దరుగారు నహించినను వారు మరొకవద్దు లగుటయే గాక వారికిరే మసభనగ నుండుటం జట్టి కార్యభార మంతయు నిండుమించుగ ఉపాధ్యక్షులగు నవాబు వలెయంద్రికాఖాను బహద్దరు గారే వహించిరి. శ్రీ నిజాం ప్రభువుగారు తమ కవసరమని తోచినవిషయములను గురించి ఫర్మానులను ప్రకటించుచునే యుండిరి. ప్రజలు ప్రతినిధుల నెన్నుకొను నాచార మిచ్చుట లేదు. పరిపాలనయందు ప్రజల క్షేటికోశ్యము లేదు. ఇచ్చట శాసనసభ గలదు. ప్రభుత్వసభాభ్యుత్తర శాసనసభాభ్యుత్తరము, న్యాయశాస్త్రనిపుణులును, అనుభవజ్ఞులును నగు దివానుబాద్దరు కృష్ణమచార్యులవారు దీనికి కార్యదర్శిగ నున్నారు. ఉద్యోగసంబంధము ననుసరించి శాసనసభయందు పాలనభర్తలుగ కొందరను, న్యాయవాదులపక్షమునను, వర్తకుల పక్షమునను, జాగీర్దారుల పక్షమునను మరికొందరు సభ్యులును శాసనసభయందు చేరియున్నారు. న్యాయవాదులు జాగీరుదారులు తమ ప్రతినిధుల నెన్నుకొందురు.

ఫర్మానులు శ్రీనిజాం ప్రభువుగారి యజ్ఞానుసారము నగరోద్ధార వనమునందు మసీదు, దేశీయవస్తు ప్రవర్ధనశాల కట్టుట కారంభింపబడినవి. హైకోర్టుసహాయము మిక్కిలి విశాలమైన వైద్యశాల నిర్మింపబడు చున్నది. నిజాముసాకరు, వైరాప్రాజ్ఞుత్వ కార్యము లారంభింపబడినవి. డిల్లీలో నైజాముప్రభువుగారికి నివాసయోగ్యముగ ప్రత్యేక స్వంతభవననిర్మాణమున కేర్పాటు చేయబడినది.

ఉన్నత న్యాయసభయందు న్యాయమూర్తిగ పని చేయుచున్న నవాబు జియాయూదు జంగుబహద్దరు గారిపై గిరిం యాపాయిల జుర్మానా (అపరాధపుష్క) అసత్యము బట్టినందుకు శ్రీనిజాంప్రభువుగారిచే విధింపబడినది. మసీదులలోనికి పాదరక్షలను దెచ్చి ప్రార్థనసమయమునందు వాని సంరక్షణమునందే దృష్టియందుట గమనించి నికముందవి మసీదుల వెలుపల నుంచబడవలయుననియు వారి రక్షణకై ప్రత్యేకమైన యేర్పాట్లు చేయవలయుననియు ప్రభువుగారు ఫర్మాను 2 య చేసిరి. పాదరక్షలపై చింత యావంతయులేక రోజుకొకసారి ప్రార్థనసమయమునందే దీర్ఘదినమైన నుండవలె నని శ్రీవారి యభిప్రాయము. ఉద్యోగిగృహులు లంచములు తీసికొనునాడ దనియు పర్యటనమునందు ప్రాంతాచ్యేకీలతోను, బోగము మేళములలోను కాలహరణము చేయవలయుననియు పాదుషాగా రాజ్ఞాపించిరి. శ్రీవారికి నజరుల శర్వించుటకై ప్రజలవద్దనుండి సొమ్ము బలవంతముగ వసూలుచేయుట ఫర్మాను మూలమున నిషేధింపబడినది. కానుకలు గైకొనుట పూర్వమునుండి యాచారముగ వచ్చుచున్నది గనుక నిర్ణీతదినములందు మాత్రమే సమ్మతి పూర్వకముగ గొప్ప ఉద్యోగిగృహులు తదితరులు నర్పించు నజదులు గైకొనబడునని ప్రకటించబడినది.

హిందూస్వరాజ్యపత్రికలయందు పాదుషాగారిని గురించియు, రాజ్యపాలనను గురించియు నిందాపూర్వకమైన వ్యాసములు ప్రచురింపబడుటచే నీవపత్రికావ్యయ మిరాజ్యములోనికి రాగూడదని నైజాముగారు ఫర్మానువాసిరి. సందేహ, మిలాత్ మొదలగు మరికొన్ని పత్రికలకాక సహితము నిషేధింపబడినవి. విజాపురమునందు జరిగిన యొక సభయందు ఇచ్చటి న్యాయవాది యగు శ్రీయుత రాఘవేంద్రరావుగారు నైజాము ప్రభుత్వమువారికి వ్యతిరేకముగ నుపన్యసించినందున వారి న్యాయవాదిపట్టా రద్దుచేయబడినది.

జాగీర్దారులపిల్లల విద్యాభ్యాసమునకై ప్రత్యేకముగ నొకపాఠశాల స్థాపింపవలెననియు ప్రతిజాగీరునుండి ద్రవ్యము వసూలుచేసి దీనివ్యయములు భరింపవలె ననియు ఫర్మాను వెలువడినది. కాని కార్యరూపమును దాల్చలేదు. ఈపాఠశాల ఆంగ్లయాధికారికి లోబడియుండవలె ననియు, కేంద్రీకీ విద్యాలయము ననుసరించి విశ్వగోపబడవలయుననియు, మతతత్వము

లను బోధించుటకు ప్రత్యేకమైన యేర్పాట్లుండవలయు ననియు ఉద్దేశింపబడినది. కాకినాడయందు హైదరాబాదు రాజ్యముచే కాంగ్రెసు సంవత్సరమున జరుపబడిన రాజ్యాంగసభయందు ప్రభుత్వవారితో గొంతకాలమునకు పూర్వము వాదనము చేయబడిన రాజీయ సంస్కరణములకు త్వరలో దయచేయవలయు నని తీర్మానము చేయబడినది. అచ్చటి రాజ్యము తంతియాలమున ప్రభువుగారి కందజేయబడినది. అచ్చట సభ యొనర్చినవారు కొన్ని దినముల వరకు డిల్లీలోనుమామననులై యుండిరిగాని పర్యవసానము తీవ్రముగ నుండలేదు.

శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారి కిచ్చటి స్వగృహమును దర్శించుభాగ్యము చిరకాలమున కీసంవత్సరముననే చేకూరినది.

విరాళములు జాపానులో గలిగిన ప్రళయమువల్ల కష్టపడెయందున్న జాపానురాష్ట్రముల సహాయము 2,10,000 రూపాయలు, వేలెట్టెలోని మహాత్ముడియుల పవిత్రమందిరములను బాగుచేయించుట కొక లక్షరూపాయలును, మాప్లావారి సహాయనిధి కొకలక్షయును, లేడిరీడింగు కిరవత్తణినిధి ధందుకు 30 వేలును దయచేయబడినవి. హుసేన్ నిజాముసాహెబు (డిప్టీ) మాలానా అబ్దుల్ మజిదు సాహెబు, మాలానా సనా ఉల్లాసాహెబు ఇత్యాదుల చేర దయచేయబడిన వార్షికములును, గౌరవవేతనములును విశేషముగ గలవు.

నేరారు దీనిని తిరిగి సంపాదించుటకై శ్రీనిజాంప్రభువుగారు విశ్వప్రయత్నముల నొనర్చుచున్నారు. ఇది ఆలీఖానుగారు ప్రభుత్వ సభాభ్యుత్తరముగ నుండి వేరారు ను గురించి ఇంగ్లాండునకు వెళ్ళివచ్చిరి. మొయిదుల్ ముల్క్ బహద్దరు ఆను బిరుదును. నైజాంగారివలనబొందిరి. ప్రభుత్వోద్యోగమును మానుకొనినను వేరారునుబట్టి వీరిసంబంధము నైజాముగారి తో వలలేదు. శ్రీ నైజాముగారిచే రాజ్యప్రతినిధిగారి కంప బడిన దీర్ఘ లేఖ పత్రికలయందు ప్రకటింపబడినది. వేరారును బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి క్రమముగ స్వాధీనపరుచుకొనుటయు, నిచ్చటిమంత్రుల కుట్రవ్యాపార మందుకు తోడ్పడుటయు వివరముగనే లేఖయందు బొందుపరచి దానిని తిరిగి యిచ్చటకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారిని గోరనైనది. వేరారుప్రజల యభిప్రాయ మవసరమని కొందరు తలంచుచుండిరి. ఇటీవల వేరారు ప్రజలు ముఖ్యముగ మహాత్ముడియులు గొందరికొకసభ గావించి చేసిన తీర్మానము లనుకూలముగనే యుండినవి. ఈ తీర్మానములు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికిని, శ్రీ నైజాము ప్రభువుగారి కివి అందజేయబడినవి. న్యాయవాదిపట్టా రద్దు చేయబడినందున నిచ్చటనుండి వెడలిపోయిన రాఘవేంద్రరావుగారు వేరారులో నున్నట్లును వైతీర్మానములకు వ్యతిరేకముగ ఆకోలా యం దుపన్యసించుచు వేరారుప్రజలకు వాగ్దత్తము చేయుచున్న సంస్కరణములను ముందు హైదరాబాదు రాజ్యము నందు ప్రవేశపెట్టినచో తృప్తికరముగ నుండు నని వేరారు వాస్తవ్యులు తీర్మానించునట్లు చేయుచున్నారనియును తెలియుచున్నది. సర్ ఆలీ ఖానుగారు తిరిగి ఇంగ్లాండునకు వెళ్ళి యున్నారు. పర్యవసాన మత్యాతురతతో నిర్ణీతంపబడుచున్నది.

రాజప్రతినిధియాగమనము హిజ్ ఎక్స్లెన్సీ లార్డు రీడింగుగారు సతీసమేతముగ హైదరాబాదున కీ సంవత్సరమున విచ్చేసిరి. ఈ సందర్భమున నగరము చక్కగ నలంకరింపబడినది. వీరి నెదుర్కొనుటకును, సన్మానించుటకును తగురీతిగ నేర్పాట్లుచేయబడినవి. రాజప్రతినిధిగా రిచ్చటియేర్పాట్లనుగురించియు, అందు ముఖ్యముగ ఆర్థిక, విద్యాపరిస్థితులగురించియు సభాప్రాయమును వెల్లడించిరి. విందారగించునమయమున రాజప్రతినిధిగారిట్లు నెల విచ్చియుండిరి:— “యువర్ ఎక్సలెన్సీ హైసెన్! మీరు మిక్కిలి యవ్వవృత్తులు. మీరాజ్యముయొక్క ఆర్థికస్థితి యెంతయు తృప్తికరముగనున్నది. ఇప్పుడు నేను మీ ఉపన్యసించుచున్నాను. కాని మీ యార్థికస్థితి యనుకూలముగ నుండుట చేత నేనుదిన సుప్తన క్షేటిపన్ను నీయవలసినయవసర ముండదు” సంతోషన్వాంతులై హాస్యరసమున రాజప్రతినిధిగారు పల్కిన యీ పలుకులకు విందారగించు వారందరు నలుప్రక్కలనుండి నవ్వుసాగిరి. హైద్రాబాదుగారి కేంద్రీయపుష్క సర్ ఆలీఖాను సర్ కె. గుప్తా సర్ ఫజల్ ఖాన్ కరీంఖాన్ అనరబల్ ఆఫీసు అహ్మదుఖానుగార్లు హైదరాబాదునందే యుండిరి.

ఉన్నత విద్య

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమునకు వలయున్న ప్రకములకు భాషాంతరీకరించుట కేర్పడిన పరివర్తన కాఖవారు కళాశాలపరీక్షల కవసరముగ గ్రంథముల నుద్దాహరణలో వ్రాయుటకై కృషిచేసిరి. ఉస్మానియాకళాశాల గాక, బొరంగాబాదు, హైదరాబాదు నగరములలో నున్నట్టి ఉన్నతపాఠశాలలందు మాధ్యమిక కళాశాల తరగతులు నూతనముగ తెరవబడినవి. ఉస్మానియా పట్టపరీక్షవరకు ఉన్నతపరీక్ష కేర్పడినవి. పట్టపరీక్షయం దీసంవత్సరము సంస్కృతాంధ్రవర్ణముతో శ్రీయుత కరవది రామకృష్ణరావుగారి రాకకై కడతేరిరి. వీరు ఇచ్చుటి బోధనాభ్యసనపాఠశాలయం దాంధ్రోపాధ్యాయులుగ నుండి ఉద్దాహరణయందు విశేషముగ కృషియొనర్చి పట్టభద్రులైరి.

ఈ సంవత్సరమున గ్యామల్క్ (మింట్ మేస్టర్) దొరగారి వ్యవస్థాపకత్యముక్రింద నొక టెక్నికలుపాఠశాల స్థాపింపబడినది.

వివిధశాఖలు. ఉన్నత విద్యగములు

నవాబు ఆకీలుజంగు బహద్దురుగారు వ్యవసాయ పరిశ్రామికాదిశాఖల కధ్యక్షులుగ నుండిరి. పాఠశాలలో వీరిసంబంధముండుటచేత మాల్వీ ఆబ్దుల్లా యూనుఫ్ అలీగారు భూమ్యాదాయశాఖనుండి వీరిస్థానమునకు మార్చబడిరి. రాజా ముక్తిధర్ (ఫతేనవాజువంటి బహద్దురు) గారు భూమ్యాదాయ శాఖాధ్యక్షులుగ తిరిగి నియమింపబడిరి. వీరు వయోవృద్ధులయ్యున ప్రభువుగారియాజ్ఞకు బద్ధులై యెట్లో కార్యభారమును నిర్వహించుచున్నారు. మాల్వీ ఆబ్దుల్లా యూనుఫ్ అలీగారు తమ పదవికి రాజీనామ నిచ్చినందున పరిశ్రామికాదిశాఖల కార్యదర్శి యగు ఆబ్దుల్లా సమదుఖాను బి. ఏ. (సమదుయార్ జంగు బహద్దురు) గారు తాత్కాలికముగ కొంతకాలమువరకు ప్రభుత్వసభయందు పనిచేసిరి. ఇటీవల నవాబు మొయినుద్దీన్ ఖాను (మొయిన్ జంగు బహద్దురుగారిపదవినీ స్వీకరించి యున్నారు.

విద్యాశాఖాధికారి యగు నవాబు మునూజ్ జంగు బహద్దురుగారు బ్రిటిషుప్రభుత్వోద్యోగముతో తమ సంబంధమును సంపూర్ణముగ విడనాడిరి. వీరు విదుసంవత్సరములవరకు వైజాంగారి కొలువునందు చేర్చుకొనబడిరి.

ఇంతకు పూర్వము చెరసాల సంబంధము కొత్తాల (రక్షక) శాఖలో నుండెను. ప్రభువుగారి యాజ్ఞానుసార మిది ప్రస్తుతము వైద్యశాఖకు లోబడియున్నది. వైద్యశాఖాధికారి యగు కర్నూలు జీవకాసింగుగారికి చెరసాల పాలనయందు మంచి అనుభవ ముండుటచే ఈ మాధ్యమిక చెరసాలను గురించి మంచి ఏర్పాట్లు చేయబడునని ఊహించబడుచున్నది.

నిరతాన్నప్రదాతలును, బ్రాహ్మణభక్తి పరాయణులును నగు శ్రీయుత గోవిందనాయకుగారు (ఇన్స్పెక్టింగు ఆఫీసర్ రిటెన్యూ) ఉపకారవేతనముపైన తమ ఉద్యోగమును వదులుకొనిరి. వీరి స్థానము నరసూలు యార్ జంగు బహద్దురుగారు నియమింపబడినారు.

అభివృద్ధిశాఖ స్థాపించబడి చాలకాలమయ్యున నిటీవలనే యిది నిద్రాపథముండి మేల్కొను చిహ్నములు గానవచ్చినవి.

పురాతనము పరిశోధకశాఖాధికారి యగు యజ్ఞానీ సాహెబు ఎం. ఏ. గారు ఇంగ్లాండులో నుండుటచేత నీ శాఖాకార్యములందు చెప్పదగినవని యేదియు నీ సంవత్సరమున జరిగియుండలేదు.

హైదరాబాదు రక్షకశాఖాధిపత్యము శ్రీయుత వేంకటరామ రెడ్డిగారి వహించి అత్యంతవైభవముతో తమ విధి కృత్యములను తృప్తికరముగ నెరవేర్చి ప్రభువుయొక్కయు ప్రజలయొక్కయు మెప్పును బడసిరి.

కరోడ్డిరి కస్తూర్బాఖాధికారి యగు రాజాఇందర్ కర్ బహద్దురుగారు నేంటు నిహాసుసింగుగారిచే నిజాంప్రభుత్వమును గురించి హింఖాపత్రికయందు వ్రాయబడిన వ్యాసములకు విమర్శనాపూర్వకమైన ప్రత్యుత్తరమును బ్రదురించి తమకును తమ కుటుంబమువారికిని సహజముగ నున్నట్టి స్వామిభక్తి పరాయణత్యమును వెల్లడించిరి.

దివాఖాబహద్దురు కృష్ణమాచార్యులవారి నియమితో ద్యోగికాలము వారివయసునట్టి పూర్తియయినను అవసరమునుబట్టి యిది హెచ్చించబడినది.

ఆంధ్రోద్యమము

నిజాము రాష్ట్రమునందలి యెనిమిది తెలుగుజిల్లాలలో ఆదిలాబాదునందు దప్ప తక్కిన వానియందు కొంతవరకు ఆంధ్రోద్యమప్రచారము సాగిన దని చెప్పవచ్చును. 17 తాబా

కాల ప్రధానస్థలములందు ఆంధ్రజనసంఘములు నెలకొల్పబడినవి. ఇంక నిరుపదిమూడు తాతాకాలయందు స్థాపించబడియున్నది. ఆంధ్రజనసంఘముల ప్రతినిధులు హనుమకొండ యందు సమావేశమై కేంద్రసంఘమును స్థాపించిరి. కేంద్రసంఘ ప్రథమ సమావేశము హైదరాబాదు నందు జరిగినది.

ద్వితీయ సమావేశము నల్లగొండయందు జరుపుట కేర్పాట్లు చేయబడుచున్నవి. నిజాం రైల్వేయందు గొప్ప ఉద్యోగముననున్న రావుబాద్దురు వేంకటరెడ్డిగారు కేంద్రసంఘమునకు అధ్యక్షులుగ నున్నారు. కేంద్రసంఘకార్యదర్శి యగు శ్రీయుత మాడపాటి హనుమంతరావు పంతులుగారు రుధిరోడ్డారి సంవత్సరమున హుజూరాబాదు, వరంగల్లు, ఖమ్మము మధిర, మూలూబునగరము-మెదక్, నూర్యాపేట, నిజామాబాదు, నల్లగొండ, సంగారెడ్డి, మేడిచల్, భోనగిరి, మున్నగు స్థలములకు వెళ్లి ఆంధ్రోద్యమప్రచారము సాగించిరి. ఉత్సాహపూరితులును, దేశాభిమానులును నగు శ్రీయుత పువ్వాడ వేంకటప్పయ్యగారు నిజాంరాష్ట్రాంధ్రదేశములో పర్యటనము సలిపి పెక్కు నూతనాంశములను పత్రికాముఖమున దెలియబరచిరి. మరికొందరు యువకు లచ్చట్లచ్చట్ల పర్యటన మొనర్చి ఆంధ్రజనసంఘములను స్థాపించుటయందు తోడ్పడిరి.

పిల్లలమట్టి, విసునూరు, చినమల్లారెడ్డి, రాజంపేట, ఇండ్లూరు, కిరికొండ, కోరట్ల, చందుపల్ల, తుమ్మలగూడెము, గార్ల మున్నగు మాతృమూలందున్న గ్రామములలోను గ్రంథాలయములు నూతనముగ స్థాపింపబడుట ఆంధ్రోద్యమభివృద్ధిని సూచించుచున్నది.

నూర్యాపేటలోని వర్తకులు వర్తకసంఘ మొకటి స్థాపించి ఇతరచోట్లనర్థకులకు మార్గదర్శకులైరి.

పద్మశాలిసంఘ మిచ్చట నున్నది. పుల్లంపేట వాస్తవ్యులును, పద్మశాలి పత్రికాసంపాదకులును నగు నూకల చిన్నయ్యగారి యధ్యక్షత్వక్రింద పద్మశాలి ద్వితీయసమావేశసభ హైదరాబాదునందు జరుపబడినది.

యాదవజన సమాజమువారును సమాజాభివృద్ధికై ఆత్మీయతాభిమానముతో కృషిచేసిరి.

సాంఘికసంస్కారములు

సంఘసంస్కారసమావేశసభ గుల్బర్గాయం దీసంవత్సరమున జరిగినది. దేశభక్త జయకరుగారు సభాధ్యక్షుత్వ వహించిరి. ప్రతిస్థానముండి ప్రతినిధులు సభకు విచ్చేసిరి. పూర్వాచారపరాయణులు ప్రతిస్థాపించి అంతరాయములు గల్పించినవసభ జయప్రథముగ జరిగినది. విశంతూద్యాహోది తీర్మానములు బహుజనాభిప్రాయమున అంగీకరింపబడినవి.

హైదరాబాదునం దొక విలంతువివాహము ఉన్నవసుబ్బారావుగారి గృహమున జరిగినది. ఇది శాఖాంతరవివాహము. వరుడు మాధ్యమికాబ్దుల్లా. పధువు నియోగిశాఖకు జెడిన విలంతువు. నెకంద్రాబాదునందు మరియొకవివాహము దుర్గాశంకరుగారి యాజమాన్యమున జరుపబడినది. ఇచ్చటిప్రజల యందుగూడ వీనియందు నిరసనకంటె ఆదరణభావ మెక్కువగ నుండుట కీవివాహములరెండు వైభవముతో జరుపబడుటయే నిదర్శనము.

క్రైస్తవులు కొందరు ఆర్యసామాజికుల ప్రోద్బలమున హిందూమతమును స్వీకరించిరి.

హిందూసంఘము హైదరాబాదునందు స్థాపింపబడినది. శ్రీయుత వామన్ నాయకుగారే దీనికి కార్యదర్శిగనున్నారు. రాయచూరుజిల్లాయందు హిందూమహమ్మదీయులమైత్రి భంగము వాటిల్లినపుడు భారణసభలు సమావేశపరచి న్యాయముగ పరిష్కారముజరుగుట కీసంఘమువారు ప్రయత్నించిరి. హిందూ అనాథాలయమొకటి హైదరాబాదునందు స్థాపింపబడుట ఈ హిందూసంఘముయొక్క ప్రయత్న ఫలితమే! గోస్వామిరాజా ప్రతాపగిరిగారు గొప్పవిరాళమును దయచేసి అనాథాలయ స్థాపనయం దెంతయు తోడ్పడిరి. అనాథబాలురు అన్యమతావలంబులు గాకుండ కాపాడబడిరి.

వి వి ధాం శ ము లు

ఆంధ్రపీఠకంఠీరవ, కలియుగభిమాదిభిరుదాంచిత లగు శ్రీయుత కోడిరామమూర్తినాయడుగారు గతరుధిరోడ్డారియందు హైదరాబాదుకు విచ్చేసి తమయనన్యసామాన్య ప్రదర్శనములతో బాహుబలునుజూపిరి. వీరికి "జగదేశ్వర" "మల్లూరాండ" యను బిరుదులు హైదరాబాదు, నెకంద్రాబాదు పొదుటచే నొసగబడెను.

సుప్రసిద్ధ కలగు శ్రీసోమనాథరావుపంతులుగారు హరికథాకాలక్షేపములతోను, ఉపన్యాసములతోను హైదరాబాదు

ఆంధ్రులయందు నవీనభావములను, నూతనోత్సాహమును గల్పించిరి. శ్రీయుత టేకుమల్ల రాజగోపాలరావుగారును, శ్రీశేషాద్రిరమణకవులలో నొకరగు శ్రీమాన్ దూపాటి వేంకటరమణాచార్యులవారును పరిశోధకసంబంధమైన అపూర్వఉపన్యాసములతో విజ్ఞానమును ప్రసాదించిరి. విశ్వామిత్ర కాశిక్ మున్నగువారి యుపన్యాసములు హిందీభాషయందు జరిగినవి. ఆది హిందూసాంఘికసమాజముయొక్కయు, జీవరత్నజ్ఞానప్రచారకమండలియొక్కయు నార్షికోత్సవములు జయప్రథముగ జరుపబడినవి.

శ్రీకొచ్చిన్ మహారాజగారియాధిపత్యమున ఆయుర్వేదవైద్యసమావేశసభ హైదరాబాదునం దీసంవత్సరమున జరిగినది. మూలికలు, ఓషధులు రమణీయముగ ప్రదర్శనశాలయం దమర్చబడినవి.

శ్రీ కొమట్టాజు వేంకటలక్ష్మణ రావుపంతులుగారి మరణాంతర మీరాజ్యములోని ఆంధ్రభాగమునందు పలుచోట్ల సమాన్యాసకసభలు జరుపబడినవి. కోరట్ల యనుగ్రామమున లక్ష్మణరావుగ్రంథాలయము స్థాపింపబడినది.

కాకినాడయం దీసంవత్సరమున కాంగ్రెసు జరుగుటచే కాంగ్రెసునాయకులు పలువురు హైదరాబాదునకు వచ్చుట సంభవించినది. ఇచ్చటి కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షు లగు శ్రీయుత వామననాయకుగారు ధైరోత్సాహములతో వ్యయప్రయాసముల కొల్పి కాంగ్రెసునాయకులను సన్మానించుటయందు ప్రశంసార్హమైన యేర్పాట్ల నొనర్చి హైదరాబాదు ప్రజల గౌరవమును గాపాడిరి.

హైదరాబాదునుండి కాంగ్రెసుకు వెళ్లినవారి సంఖ్య అధికముగ నుండెను. ఇంతకుపూర్వ మేసంవత్సరము కాంగ్రెసుకు నింతమంది జను లచ్చటనుండి వెళ్లియుండలేదు.

హైదరాబాదు, నిజామాబాదు, నాందేడు, పర్చిన మున్నగు స్థలములం దీసంవత్సరమున స్లెగువ్యాధి వ్యాపించియుండెను.

మరణములు

దివాన్ బహద్దురు సేటు రామగోపాలగారును, రాజా నరసింగిరీగారును, స్వర్గస్థులైరి. సేటుగారి ఖ్యాతి జగద్విదితము. వారెంత ధనాధ్యులో నంతధర్మాధ్యులు. సత్రములు మున్నగునవశేషచోట్ల స్థాపించి యజరామరమైన కీరిని గడించిరి. రాజా నరసింగిరీగారి రిచ్చటి భవంతులలో ప్రసిద్ధులు. వీరిశిష్యులగు గోస్వామి రాజాప్రతాపగిరి, రాజానరాజగిరిగార్లు రాజానరసింగగిరిగారి జ్ఞాపకార్థము హైదరాబాదులోని కొన్నిసంస్థలకు విరాళములను దయచేసిరి. ఆయుర్వేదవైద్యమందు నిపుణులని ప్రసిద్ధికెక్కిన ఆయుర్వేద కవిరాజుభిరుదాంకితు లగు హాకీం హరిగోవిందుగారి సంవత్సరముననే కీర్తిశేషులైరి.

మ హాచి కము
రాకుండుట కుఘట్టిమందు
జ్వరము ప్రారంభించిన వెంటనే
యీమందు 3 పూటలు వాడినచో
జ్వరము తగ్గి, మహాచి కము అను
లువాక్కువే చూపవు. అనెకమంది
వాడి గుణమును పొందియున్నారు
1 డబ్బి 3 గురికిమందు రు 2/ వి. సే. వేడు
డాక్టర్ తలంబున

హిందీ - తెలుగు
బాలశిక్ష 0-6-0
మొదటి వాచకం 0-6-0
హిందీ పాకెట్టు డిక్షనరీ ౧-౦-౦.
తెనుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుటకు
కీలయిన నులభ్యతైలిని వ్రాయబడినది.
తపాల ఖర్చు ప్రత్యేకము.
ఆంధ్ర పత్రిక కార్యాలయ,
7, తంటుకెట్టిపేట, మృతాన

వృత్తాంతలేఖలు

తిరుత్తని

(స్వకీయవిలేఖరినంది)

వారావరణము

ఏకైక రి:— ఎండలు తీవ్రముగ కాయము రైతులు ఏకాగ్రముగ బెట్టిన పుంజభూములలోని రాగి వేరుశనగ వైర్లకు బావులయందు వీరులేక పట్టిపోయి మోటలోలి నీరు పారుటకును వీలులేకుండుటచే ఆపెట్టిన వైర్లు మలమల మాడిపోవుచున్నవి. పగటివేడిమి మాత్రమేగాక రాత్రులయందును ఆర్ద్రత యెక్కువగా నుండుటచే భరింప శక్యముగాక ప్రజలు తనా తనా పడుచున్నారు. మండుచున్న మంటపై నేయిపోసినట్లు, మొన్నను అగ్గరుక్మి వర్షముపడి వెంబడిగ తీవ్రజ్వాలలతో నెండలు గాయుచుండుటచే వేడిమి యధికమై అల్లాడబెట్టుచున్నది.

శావిముజురాలు

ఈవత్సరమున వర్షములు సకాలమున గురియనికారణమున నీతాలాకాయం దంతటను వరివైర్లు బొత్తుగా ఫలింపలేదు. కాలము దప్పి పడిన స్వల్పవర్షములన పచ్చిన నీటిసాయముతో రైతులుపెట్టిన వరివైర్లు సయితము శావియైపోయినందున రైతులందరును తమ విషమస్థితు తెలింగించుచు “శావిరిమిషణ” యిప్పింపవలసినదిగ మాతాలాకా ప్రాప్రయిటరువారగు శ్రీతిరు పతి మహాంతువారికిని, వారి తాలాకా తాబేదారులకును విన్న పముల విరివిగా సంపుకొనియుండియు, వారు మానముతో యుండుటచే ప్రజ లాశాభంగమును చెంది సక్రమాంతోశనము నకు గలుగ నాయత్త పడుచున్నారు గాన, యిప్పుడైనను తాలాకాధికారులు మేల్కొంచి మామూలుగ ప్రజలంగీరు ఏర్పాటులను నిర్వహించి సాయపడుట యుత్తముగ నుండును.

సుబ్రహ్మణ్యస్వామి దేవాలయము

ఈయూరియందలి పర్వతముపై వేంచేసియుండు శ్రీ స్వామిలవారి ఆలయపరిపాలనమును శ్రీకార్యేటివగర మైనరు జమిందారులకు గార్హి య ను గా నుండి నిర్వహించుచుండిన శ్రీమాకా డబ్బు. డి. మదాచార్యులుగారు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారు నాలుగు రోజులక్రిందట చిత్తూరు నుండివచ్చి “రిశి వరు”గా నియమింపబడిన శ్రీయంత వింధ్యచేరువు కృష్ణయ్యగారికి ఛార్జి వూర్తగా శ్రీస్వామిలవారి ధనకనకవస్త్రవాహనములతోడ నొప్పజెప్పినందున ప్రస్తుతము రిశివరుగారే దేవాలయకార్యక్రమముల నిర్వహించుచున్నారు.

ఖద్దరు స్టోరు

ఈయూర నిటీవల మాత్రముగ నియమింపబడిన ఖద్దరు దుకాణమున వస్త్రములు వగైతాలు సత్వరముగ విక్రయమగు చున్నవిగాని, స్థాపకులొక్కటను బహిరంగ మగు జాగాయం దుంచెదరుగాక.

తిరుత్తనితాలూకారైతులసంఘము

సుమారు రెండుమాసముల నాడీయూరతాలూకా గ్రామాదులలోని రైతుప్రముఖులు కొందరు చిత్తూరులోని శ్రీమాకా సి. ఆర్. పార్థసారథిలయ్యంగారు వారి యాజమాన్యమున సమావేశమై తాలూకా ప్రాప్రయిటరుగు తిరుపతి శ్రీమహాంతు వారికిని, తాలూకారైతులకునుగల సర్వేతగాదాలు, రొక్క ఛాన్య తీర్వతగాదాలు, ఎట్టేట్లొందు ఆప్తవలన గలుగుచుండు దురంతములు వగైరాలనుగూర్చి చర్చించుటకు గాను “తిరుత్తని తాలూకా రైతులసంఘము” అను పేర నొకసంఘమును స్థాపించియు కొన్ని నిబంధనల తయారుచేసియు, మరల వెంబడి రైతులమహాసభన సమకూర్చి దినము నిర్ణయించియు, రైతుల నందరిని విరివిగ నాహ్వానించుట కాహ్వానపత్రములు కొన్ని వేల ముద్రించియు, నింతదనుక మరియొక సభ జరిపి, భావికార్య క్రమ మాలోచింపకయండుట మిగుల శోచనీయముగ నున్నది. ముందైనను సంఘకార్యదర్శులు ప్రజాభ్యుదయమునకు సాధన మగు రైతుల సంఘవిషయమున సాయపడి కృతకృత్యులయ్యెదరు గాక.

కాంగ్రెస్ ప్రచారము

తిరుత్తని తాలూకాపతమున ప్రచారకుడుగ నియమించి యుండు శ్రీ పుల్లూరు నుబ్బరాయశెట్టిగా, రీ మధ్య పూని నూంగాడు, నెల్లూట్టూరు, చివ్వాడ, కడైరా గ్రామాదులలో

ప్రచారము గావించి నాలుగణాలు వందా నిప్పువారిని జాలియ మహాసభకు సభ్యులుగా ఆనెవులను చేర్చినాడు.

బోర్డు మాధ్యమిక పాఠశాల

ఈయూరియందలి బోర్డు మాధ్యమిక పాఠశాలయందు విద్య ముంచిపద్ధతులతో, బోధింపబడుచున్నది. గ్రామవాసుల సాయమును అభిమాన మింతకన్న నెక్కువగ నుండినవో త్వరగ ఉన్నతపాఠశాల కాగలదనుటకు సందియములేదుగాన, ప్రజ లీతమనును బాధవిడువకుండురు గాక.

బందరు (స్వకీయవిలేఖరి)

అల్పహార విందు

మాజీలాకతెక్కుగంగున పైరుగారు బదిలీయిపోవు సందర్భమున (పెసింగురంగయ్య (రావుబహదూర్) గారు అల్ప హారవిందు గావించియుండిరి.

నెల్లూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము (స్వకీయవిలేఖరి)

శ్రీయంత గుంటూరు వెంకటసుబ్బయ్యగారు

వీరు గడచినమాసమున కావలి, కందుకూరు, కనిగిరి తాలూకాల యందు ప్రచారము నలుపుచుండిరి. మార్చి 1, 2 తేదీలయందు ఒంగోలుకుగల్గి కావలివస్త్రాంశమునకు కలయ నస్త్రములను కొనితెచ్చిరి. 3 తేదీ కావలివస్త్రాంశపు తెక్కలను రినిభిచేసి జమాఖర్చు పట్టీలను తయారుచేసిరి. 4 తేదీ కావలియండి బిట గుంటుగ్రామమునకు వెళ్లిరి. నెల్లూరు కావుకనూరు శ్రీయంత కొనికి గోపాలకృష్ణయ్యగారు బిటగుంటగ్రామమున నేయించు వస్త్రములను, మగ్గములమీదనే రినిభిచేసిరి. వస్త్రములనుస్వచ్ఛ మై చతురునూతుతోనే కల్పిత తయారుచున్నవని ఖద్దరు బోర్డువారికి రిపోర్టుపంపియున్నారు. 5 తేదీ కురల కావలిగ్రామ మునకు వెళ్లిరి. 6 నురు సభ్యులనుచేర్చి చందాలను కనూలుచేసిరి. 6 తేదీ బ్రాహ్మణకాకగ్రామము చేరి శ్రీయంత ఓరుగంటి రామ చంద్రయ్యగారిచే నేయించబడు వస్త్రములను మగ్గములను పరిక్షించి, ఏమాత్రమున కల్పితములులేదని ఖద్దరసంఘమువారికి రిపోర్టును పంపియున్నారు. 7 తేదీ కృష్ణపాడు గ్రామమునకు వెళ్లిరి. అచ్చట శ్రీ ఓరుగంటి రామచంద్రయ్యగారి వగ్గముల మీది కస్త్రములను పరిక్షించిరి. గ్రామమునం దొకబహిరంగ సభయందు ఖద్దరు పాదుఖర్చునుగూర్చి యుత్సవమిందిరి. 8 తేదీ సోమవరపుపాడు గ్రామమునందు సభ జేర్చి, ఉత్సవమింది, కాంగ్రెసుసంఘమును స్థాపించిరి. ఆంధ్రవారపత్రికను తెప్పించుటకు ఏర్పాటుచేసిరి. 9 తేదీ బ్రాహ్మణకాక అగ్రహారముందు కాంగ్రెసుసంఘమును స్థాపించిరి. 10 మంది సభ్యులను జేర్చిరి. శ్రీయంతలు కేరళగల్గి గంగ రెడ్డి, కృష్ణపాటి సుబ్రహ్మణ్యంగారు అభ్యక్షులు, కార్యదర్శులు గా యెక్కుకొనబడిరి. 10 వ తేదీ శ్రీ వెంకటసుబ్బయ్యగారు బ్రాహ్మణకాకగ్రామము జేరిరి. అచ్చట నొకసభజేసి కాంగ్రెసు సంఘమును స్థాపించిరి. 20 మందిసభ్యులను జేర్చి చందాలను కనూలుచేసిరి. తర్వాత కావలిగ్రామము జేరిరి.

కనిగిరితాలూకా ప్రచారము

శ్రీయంత వెంకటసుబ్బయ్యగారు మార్చి 16 వ తేదీ బిట్టపల్లిగ్రామమునకు విచ్చేసిరి. బహిరంగసభలో నికాళకణో ద్యమముగూర్చియు ఖద్దరపాదుఖర్చున గూర్చియు ఉత్సవ మిందిరి. 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 తేదీలయందు గురు వాణపేట, కట్టకండిపల్లి, పామూరు, మోపాడు, రూమాటిపల్లి గ్రామం, బలిచిపాలెం, ముక్కొండూపురం, తక్కెళ్లపాడు గ్రామం మున్నగు ప్రదేశములకు వెళ్లి బహిరంగసభలను గావించి, ఖద్దర పాదు ఖర్చునుగూర్చి ఉత్సవమిందిరి. కొన్ని గ్రామాదు లందు ఆంధ్రవారపత్రికను తెప్పించుకొనునట్లు తగు ఏర్పాటు లను జేసిరి. వీలగుచోట్ల నెల్ల యాటింటికి వెళ్లి నికాళకణోద్య మమునుగూర్చి ప్రబోధము గావించిరి. 28 తేదీ కనిగిరిగ్రామం జేరిరి. ఫిర్యాకాంగ్రెసుసంఘమును ఏర్పాటుచేసిరి. జిల్లాకాంగ్రెసుసంఘ సామాన్యసభకు ప్రతినిధుల యొప్పికలు నడుతున్న నుండి జరిపిందిరి. 25 తేదీ రాత్రి కందుకూరుతాలూకాకు ప్రయాణమై చచ్చులపాలెంగ్రామము జేరి 26 తేదీ అచ్చట ఉత్సవ మునుగూర్చి బోధించిరి. 27 మొదలు 31 తేదీలయందు అచ్చు కరం, మిట్టపాలెం, వెంకట మున్నగు గ్రామాదులయందు ఉత్సవ మునుగూర్చి బహిరంగసభజేసి ఉత్సవమిందిరి.

శ్రీనుకపల్లి రాఘవులుగారు

నుకక రిల్లిపుల్లిగారు జిల్లాకాంగ్రెసుసంఘ కంచకు ప్రచారకులు. మార్చి 16లయందు కోవూరుతాలూకాలోని మాల వాడలయందు ప్రచారము చేయుచున్నాడు. గండవరం, కంగల్ల పాలెం, ఆల్లూరు, కొంగపేట, కవుతుగుంట, రామన్నపాలెం, రాజాపాలెం, నాయుడుచెరువు, బొడ్డువారిపాలెం మున్నగు గ్రామాదులకు చేరిన పంజములలో ఖద్దరు అహింసావ్రతము, మద్య పాననాపేదము, మున్నగు విషయముల గూర్చి బోధించిరి.

మహమ్మద్ ఖాబా మొహిదీన్

వీరు మార్చిమాసమున కంతయు నెల్లూరు, మోపాడు, గంగపట్నం, కొరుటూరు, పొట్టపూడి, పొట్టేపాలెం, ఇట పాలెం, బుద్దిరెడ్డిపాలెం, ఇందుకూరుపేట, బాదరడమగి, అల్లూరుపాలెం గ్రామములలో ప్రచారము జేసిరి. 128 మంది సభ్యులను జేర్చిరి.

దేశిరెడ్డి శేషురెడ్డిగారు

ఈనెల మార్చి 24 తేదీ వీరు కోవూరు గ్రామముజేరిరి. తాపాడు కాలము నైద్యకాలవద్ద మద్యపాననాపేదమును గూర్చి బహిరంగ సభలో నుత్సవమిందిరి. మహాన 3000 పైగా జనులు విచ్చేసి యుండిరి. శ్రీశేషురెడ్డిగారు కోవూరుగ్రామమునందు నాలుగు దినములండి క్రతిదినమున, గొప్పగొప్ప సభలుగావించి ఖద్దర మద్యపాననాపేదము మున్నగు విషయములగూర్చి ఉత్సవమింతు చున్నారు. అచ్చట కాంగ్రెసుసంఘమును స్థాపించి 15 మంది సభ్యులను జేర్చి చందాలను కనూలుచేసిరి. వీరు ఈ గ్రామమున నుండిన 4 రోజులలోను కల్లంగడియందు జేమాత్రము కల్ల విక్ర యింపబడలేదనియు, తొలివయమునుగూర్చి ప్రభుత్వాధికారు లకు రిపోర్టుచేసిరి పంపినదనియు తెలియుచున్నది.

శ్రీయంత గాడేపల్లి పద్మనాభయ్య - బొమ్మా శేషురెడ్డి గార్లు

వీరు గండవరము ఫిర్యాకొండయందు ఖద్దర ప్రచారము చేయుచున్నారు. ఖద్దర కొ-ఆవరటివ సంఘమును స్థాపించుటకు నాలుగువారందరి కనుబడియించుచున్నారు. కంచకు నేరపంక్తపాఠశాలలోనగనినిర్మణ గండవరముచుట్టునందు గ్రామాదులలో ప్రచారముచేయుచు ఇంటింటి వారపు మంతలు పెట్టింది, బియ్యము, కడ్లు మున్నగు ధాన్యము కనూలుచేయు చున్నారు. కొన్ని గ్రామాదులయందు కాంగ్రెసుసభ్యులను జేర్చి చందాల కనూలుచేయుచున్నారు. గండవరమునందు రంగుల కాథానా నోదానిని స్థాపించిరి. ఇచ్చట అన్నిరకముల రంగు లు, అద్దకములు, అద్దకపులములు మున్నగునవి తయారుచేయ బడుచున్నది. ఈ కాథానాడు శ్రీయంత నాలుగు నుబ్ర మృణ్యంగులకు బండ్లు జాలిముక కొరాలయందు కేటగిపొంది, కనిజయుచున్నారు.

సక్సన్ దంతచూరము

ఈ చూరము కేరళయవస్త్రులతో తయారు చేయబడినది. తల్ల సంబంధమైన వ్యాధులన్నిటిని పోగొట్టును. దబ్బి 1-కి 2 అణాలు. దణక 1-కి రూ 1-4-0. టి. ఎన్. స్వామినాథకాశ్రీ, 2 ఎ. ఆలంగాతా పిల్లెడిది, తిరుల్లి క్కేడి, చుదాను.

నూతన గ్రంథములు

- 1 సీజరు చరిత్రము:— ప్రజాభ్యుదయమున గోత కతియూంధుడును చదివి తీరవలసింది. కొన్నియ వివాదముగా నుండిన శ్రీయంత నెమలి పట్టాభిరామరావుగారును విజయనగరం కాతేజ ప్రాధాన శ్రీ వెంకటరంగయ్యగారును పీఠికలువాసి యున్నారు. పటములుకలది అపూర్వ చివితచరిత్రము. రూ. 1.
 2. హరిశ్చంద్రచరిత్రము:— కంకర గౌరవకవుల లోని కవ్యములచే విసిల్లుచు నులభకైలిని వ్రాయబడిన కవిత గంధము. రూ 0.12-0
 3. బుద్ధుడు:— తేటమాటలతో వ్రాయబడినది. బా మ్యము కలవు. రూ 0.2-0
 4. చెన్నరాజధాని:— 5 వ కరగతికి ఆపూతయ నది బొమ్మలచే నిండియున్నది. రూ 0.1-0
- మర:— ఈనెలలోగా వైవానిలో నే మాటివైను కొనవారలకు 100-కి రూ. 25 చొప్పున కమిషను ఇవ్వబడును.
- గ్రంథకర్త: ముడియం సీతారామరావుగారు, వియ. యల్. టి., మదనపల్లి, చిత్తూరుజిల్లా. రామ్ అండ్ సన్సు, మదనపల్లి.

అమ్మతాంజనము డి.హా, 6, తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు లేక 109 పేర్ల రోడ్డు, బొంబాయి.

ఫ్యూంబిన్ వా

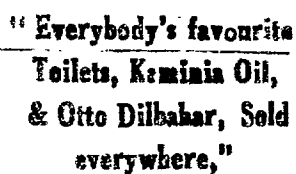

మెలా పూడు

విశాఖ విభాగము

మదరాసు.

132

13. 5. 1944